

Félagsvísar

Efnisyfirlit

Kafli 1. Inngangur	2
Kafli 2. Lýðfræði og virkni	3
Tafla 1. Lýðfræði og uppruni	4
Tafla 2. Leikskólabörn	5
Tafla 3. Skólasókn á framhaldsskólastigi	5
Tafla 4. Hlutfallsleg skipting nemenda á framhaldsskólastigi eftir tegund náms	5
Tafla 5. Tvítugir stúdentar, % af mannfjölda á sama aldri	5
Tafla 6. Brautskráning á framhaldsskólastigi eftir tegund prófs, kyni og aldri	6
Tafla 7. Skólasókn á háskólastigi eftir kyni og aldri	7
Tafla 8. Nemendur á háskólastigi eftir námssviðum	7
Tafla 9. Brautskráning á háskólastigi eftir kyni, aldri og námssviðum	8
Tafla 10. Atvinnuþátttaka og vinnutími	9
Tafla 11. Karlar og konur á vinnumarkaði eftir menntunarstigi	9
Tafla 12. Atvinnuleitendur	10
Tafla 13. Atvinnuleysisbætur og vinnumarkaðsúrræði	11
Tafla 14. Fólk utan vinnumarkaðar	12
Tafla 15. Útgjöld til menntamála eftir skólastigi, % af VLF	12
Kafli 3. Lífsgæði, lífskjör og velferð	13
Tafla 16. Tekjudreifing og lágtekjumörk	14
Tafla 17. Skortur á efnislegum gæðum	15
Tafla 18. Mat á fjárhagsvanda eftir heimilisgerð	16
Tafla 19. Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega eftir kyni og tegund lífeyris	18
Tafla 20. Lífeyrisþegar	19
Tafla 21. Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi	20
Tafla 22. Ungt fólk í foreldrahúsum	20
Tafla 23. Staða á húsnæðismarkaði og húsnæðiskostnaður	21
Tafla 24. Útgjöld til félagsverndar	22
Tafla 25. Einstaklingar í alvarlegum vanskilum að meðaltali í hverjum mánuði	22
Tafla 26. Eignir og skuldir heimila eftir títundarbilum tekna	23
Tafla 27. Eignir og skuldir heimila eftir títundarbilum eigna	24
Tafla 28. Fjöldi gjaldþrotáúrskurða á búum einstaklinga eftir kyni	24
Tafla 29. Öryggi, afbrot og löggæsla	25
Kafli 4. Heilsa	26
Tafla 30. Mat fólks á eigin heilsu	27
Tafla 31. Lyfjanotkun	28
Tafla 32. Lífsvenjur og heilsa	28
Tafla 33. Einstaklingar sem neita sér um heilbrigðisþjónustu	29
Tafla 34. Útgjöld til heilbrigðismála	30
Kafli 5. Börn	31
Tafla 35. Börn á heimilum undir lágtekjumörkum og sem skortir efnisleg gæði	32
Tafla 36. Mat barna á fjárhag foreldra sinna	32
Tafla 37. Lífsvenjur barna	33
Tafla 38. Börn og heilsa	34
Tafla 39. Börn með umönnunarmat	35

Kafli 1. Inngangur

Megintilgangur félagsvísa er að birta á einum stað safn tölulegra upplýsinga til að auðvelda stjórnvöldum og almenningi að fylgjast með þróun og breytingum í samfélaginu. Með vísunum er lögð áhersla á að birta tölur um tiltekna hópa þegar það á við og þegar því er við komið. Má þar nefna áhrif opinberra aðgerða og þjóðfélagsbreytinga á kyn, aldur, ólíka þjóðfélagshópa og þá sem standa höllum fæti.

Vísarnir eiga að einfalda aðgengi almennings, stjórnvalda, hagsmunaaðila og rannsakenda að skilgreindum upplýsingum sem varpa ljósi á þjóðfélagsástand. Vísarnir eiga jafnframt að styðja við stefnumótun stjórnvalda. Þegar best lætur eiga félagsvísar að geta dregið upp heildarmynd af ástandi þar sem velferð, heilbrigði, vellíðan og þarfir íbúanna eru í brennidepli, en fyrst og fremst eru félagsvísar tæki sem eiga að greina hópa í vanda og þar sem samfélagslegar aðgerðir og þjónusta skila ekki tilætluðum árangri. Félagsvísarnir skiptast upp í fjóra efnislega kafla:

- a) Kafli 2. Lýðfræði og virkni: Í kaflanum eru vísar um samsetningu þjóðarinnar, menntun og atvinnuþátttöku.
- b) Kafli 3. Lífsgæði, líf skjör og velferð: Í þessum kafla er að finna vísa um tekjur, eignir, skuldir og húsnæðisstöðu heimila eftir fjölskyldugerð, kyni og aldri þegar það á við. Þá eru einnig vísar yfir ýmsa velferðarþjónustu.
- c) Kafli 4. Heilsa: Í kaflanum eru vísar um heilsu barna, heilsugæslu, lyfjanotkun, áhættuþætti, og útgjöld. Heilsuvísar gefa mynd af heilsufari þjóðar í ljósi félagslegra og efnahagslegra aðstæðna og lífsstíls fólks.
- d) Kafli 5. Börn: Í kaflanum eru dregnar saman helstu mælingar á lífsgæðum og lífsháttum barna á Íslandi.

Skýrslan er nokkuð frábrugðin skýrslu ársins á undan. Stærsta breytingin er sú að mælingar á ánægju með lífið, væntingar og traust til stjórnvalda eru ekki lengur í skýrslunni. Ástæðan er sú að þessum upplýsingum var safnað í svokallaðri Eurobarometer rannsókn. Ísland á ekki lengur aðild að þeirri rannsókn eftir að aðildarviðræðum við Evrópusambandið var slitið og því ekki hægt að uppfæra tölurnar. Tölur fyrri ára má þó sjá í eldri skýrslum félagsvísa. Án þessara mælinga var 5. kafli fremur efnislítill og tölur um löggæslu og afbrot færð í kafla 3 auk þess sem taflan var stytta allnokkuð af aðferðafræðilegum ástæðum.

Önnur breyting er að töflum um lífsgæði og lífshætti barna sem áður voru í mismunandi köflum skýrslunnar hefur nú verið safnað saman í sérstakan kafla með það fyrir augum að gefa skýrari mynd af stöðu barna á Íslandi.

Í þessari skýrslu eru þau nýmæli að upplýsingar um eignir og skuldir heimila eru sundurgreindar eftir tíundarhlutum eigna og tekna, birtar í töflum 23 og 24. Að auki verða allar þær töflur sem eru birtar í skýrslunni gerðar aðgengilegar í meðfylgjandi excel-skjölum til að auðvelda notendum að vinna með upplýsingarnar. Þá eru birtar ítarlegri upplýsingar um dreifingu lífsánægju en áður hefur verið gert í félagsvísunum (sjá töflu 37)

Önnur nýmæli eru þau að tölum um fjölda barna sem fæðast mæðrum undir tvítugu hefur verið bætt við töflu 1. Þá hefur verið bætt við nýrri töflu, nr. 22, um hlutfall ungs fólks sem býr í foreldrahúsum.

Kafli 2. Lýðfræði og virkni

Tafla 1. Lýðfræði og uppruni

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mannfjöldi	299.891	307.672	315.459	319.368	317.630	318.452	319.575	321.857	325.671	329.100	332.529
Breyting á mannfjölda á milli ára (%)	2,2	2,6	2,5	1,2	-0,5	0,3	0,4	0,7	1,2	1,1	1,0
Fólksfjölgunarhlutfall, nettó	1,005	1,005	1,040	1,082	1,064	0,967	0,988	0,977	0,939	0,870	
Framfærsluhlutfall	69,3	67,6	66,6	66,6	67,8	68,1	68,4	68,6	68,4	68,4	68,1
Fæðingartíðni kvenna 15-19 ára, á hverjar 1000 konur	14,4	14,2	14,6	14,3	12,9	10,8	11,0	7,1	7,5	7,9	
Ólifud meðalævi við fæðingu í árum:											
Karlar	79,4	79,4	79,6	79,7	79,7	80,1	80,8	80,8	80,6	81,0	
Konur	83,0	82,9	83	83,3	83,7	83,8	83,9	83,7	83,6	83,6	
Uppruni											
Innflytjandi hlutfall %	16.689	22.109	27.240	28.644	26.170	25.692	25.440	25.923	27.445	29.192	31.812
Önnur kynslóð innflytjenda hlutfall %	5,6	7,2	8,6	9,0	8,2	8,1	8	8,1	8,4	8,9	9,6
Fædd(ur) á Íslandi (annað foreldri erlent) hlutfall %	1.117	1.293	1.560	1.898	2.255	2.591	2.886	3.207	3.534	3.846	4.158
Fædd(ur) erlendis (annað foreldri erlent) hlutfall %	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3
Fædd(ur) á Íslandi (annað foreldri erlent) hlutfall %	8.384	8.778	9.271	9.699	10.045	10.389	10.693	11.074	11.502	11.855	12.243
Fædd(ur) erlendis (annað foreldri erlent) hlutfall %	2,8	2,9	2,9	3,0	3,2	3,3	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7
Fædd(ur) erlendis (annað foreldri erlent) hlutfall %	3.110	3.252	3.395	3.550	3.553	3.560	3.672	3.819	3.979	4.124	4.230
Fædd(ur) erlendis (annað foreldri erlent) hlutfall %	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3

Heimild: Hagstofa Íslands

Mannfjöldi miðar við 1. janúar ár hvert.

Fólksfjölgunarhlutfall, nettó: Brúttó fólksfjölgunarhlutfall að því viðbættu að einnig er gert ráð fyrir að dánarlíkur í hverjum aldursárgangi kvenna á barnsburðaraldrum haldist óbreyttar.

Framfærsluhlutfall: Með framfærsluhlutfalli er átt við hlutfall aldurshópa sem ekki eru á vinnualdri (hér 0-19 ára og 65 ára og eldri) af þeim sem teljast á vinnualdri (hér 20-64 ára).

Ólifud meðalævi við fæðingu: Sýnir hve mörg æviár einstaklingur, karl eða kona, á að meðaltali ólifud miðað við að hann/hún er á lífi við upphaf tiltekins aldurs skeiðs. Algengt er að reikna ólifaða meðalævi við: fæðingu, 1 árs, 15 ára, 50 ára, 65 ára og 80 ára.

Fæðingartíðni: Tölur um frjósemi kvenna eru reiknaðar til þess að sýna í einni tölu hver fæðingartíðni ársins eða tímabilsins er í raun þegar sleppir áhrifum kyn- og aldurs skiptingar landsmanna, en hún er breytileg frá einum tíma til annars. Þær byggjast á fæðingartíðni á hverju aldursári kvenna, en hún er hlutfallið milli lifandi fæddra barna mæðra á aldursárinu og meðalfjölda kvenna á því aldursári.

Innflytjendur: Með innflytjendum er átt við einstaklinga sem fæddir eru erlendis og foreldrar þeirra eru báðir fæddir erlendis og hafa erlendan bakgrunn. Báðir afar og báðar ömmur eru líka fædd erlendis.

Önnur kynslóð innflytjenda: Önnur kynslóð innflytjenda eru einstaklingar sem fæddir eru hér á landi en eiga foreldra sem báðir eru fæddir erlendis auk þess sem afar og ömmur einstaklinganna eru fæddir erlendis.

Fædd/ur á Íslandi: annað foreldri erlent: Einstaklingar sem eru fæddir erlendis og eitt foreldri sem fætt er erlendis. Að minnsta kosti einn afi eða ein amma er líka fædd erlendis. Hér flokkast þó einnig einstaklingar þar sem báðir foreldrar eru fæddir erlendis svo fremi sem að minnsta kosti einn afi eða amma eru fædd á Íslandi.

Fædd/ur erlendis: annað foreldri erlent: Einstaklingar og annað foreldrið eru fædd á Íslandi. Að minnsta kosti einn afi eða ein amma eru fædd erlendis. Hér flokkast þó einnig einstaklingar þar sem báðir foreldrar eru fæddir erlendis svo fremi sem að minnsta kosti einn afi eða amma eru fædd á Íslandi.

Tafla 2. Leikskólabörn

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Börn í leikskólum (% af mannfjölda á sama aldri)											
0-5 ára	67,0	67,8	68,6	69,7	68,9	68,6	68,6	70,3	70,4	71,5	70,3
0-2 ára	40,3	42,2	41,7	44,2	43,6	43,3	41,5	42,7	42,0	46,2	45,1
3-5 ára	93,5	93,9	97,1	96,7	96,0	96,0	98,1	98,9	98,4	94,9	93,7
Börn sem dveljast á leikskóla 9 klst. á dag (% af leikskólabörnum á sama aldri)											
0-5 ára	33,2	35,2	36,7	38,4	36,3	30,1	30,7	29,3	31,1	27,5	33,9
0-2 ára	29,2	31,3	31,6	34,2	30,6	26,5	27,1	26,6	27,8	24,4	30,0
3-5 ára	34,9	37,0	39,0	40,5	39,0	31,9	32,3	30,6	32,4	28,9	35,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Leikskóli: Litið er á leikskóla sem sjálfstæða einingu sem hefur einn leikskólastjóra. Leikskóli getur verið í fleiri en einu húsi og á fleiri en einum stað, yfirleitt þó í einu sveitarfélagi. Eitt sveitarfélag eða fleiri geta séð um rekstur á einum og sama leikskólanum. Í nokkrum sveitarfélögum á sér stað samrekstur leikskóla og grunnskóla og í öðrum leikskóla, grunnskóla og tónlistarskóla.

Leikskólabörn: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá leikskólum í janúar ár hvert og miðast upplýsingagjöf við fjölda barna þann 1. desember ár hvert.

Tafla 3. Skólasókn á framhaldsskólastigi, % af mannfjölda á sama aldri

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
16–17 ára	80,8	81,2	84,0	90,6	96,2	92,3	90,4	88,2	88,2	94,0	89,6	89,1	91,4	91,6	90,6
Karlur	77,7	79,1	81,8	92,2	95,1	88,8	87,9	87,6	88,0	91,7	88,1	89,3	90,8	90,6	89,3
Konur	84,1	83,4	86,2	88,9	97,4	96,1	93,0	88,8	88,3	96,4	91,3	88,9	92,1	92,6	92,0
18–20 ára	54,7	55,9	58,4	57,9	58,3	59,9	63,4	63,7	62,7	61,7	62,2	63,6	61,2	59,3	59,2
Karlur	53,6	53,6	56,1	55,6	57,4	58,7	61,4	61,3	59,7	60,3	62,5	62,7	60,4	59,0	59,9
Konur	55,9	58,2	60,7	60,3	59,1	61,1	65,6	66,3	65,9	63,1	62,0	64,5	61,9	59,6	58,4
21–24 ára	15,2	16,9	17,7	18,2	17,9	17,4	17,0	16,4	16,2	17,2	16,4	18,9	17,1	15,7	14,8
Karlur	16,3	18,0	19,5	19,7	19,2	18,5	17,1	16,4	16,7	17,5	17,4	20,1	17,9	16,5	16,5
Konur	14,2	15,8	16,0	16,6	16,6	16,3	16,8	16,5	15,6	16,9	15,5	17,7	16,4	14,8	13,0
>=25 ára	1,9	2,0	2,0	2,2	2,3	2,5	2,7	2,7	2,6	2,5	2,1	2,4	2,4	2,3	2,1
Karlur	1,6	1,6	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	2,1	1,9	2,0	1,8	2,0	2,1	2,1	2,0
Konur	2,2	2,4	2,5	2,6	2,8	3,1	3,5	3,4	3,3	3,0	2,5	2,7	2,6	2,4	2,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 4. Hlutfallsleg skipting nemenda á framhaldsskólastigi eftir tegund náms, sundurgreint eftir kyni

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Karlur											
Almennt bóknám	54,5	56,5	56,3	60,1	60,2	60,6	60,6	60,9	61,2	61,7	60,3
Verk- og starfsnám	45,5	43,5	43,7	39,9	39,8	39,4	39,4	39,1	38,8	38,3	39,7
Konur											
Almennt bóknám	68,1	69,6	69,7	71,5	71,1	71,1	70,6	70,7	71,7	72,3	72,3
Verk- og starfsnám	31,9	30,4	30,3	28,5	28,9	28,9	29,4	29,3	28,3	27,7	27,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 5. Hlutfall stúdenta miðað við tvítuga, %

	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	2007–2008	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013
Alls	60,3	60,5	61,0	59,4	57,9	63,6	63,6	69,2	74,7	71,2
Karlur	44,4	49,2	49,1	43,5	45,3	51,7	52,3	57,4	59,8	58,3
Konur	76,7	71,4	73,2	77,2	71,2	75,8	75,3	81,8	90,4	84,2

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 6. Brautskráning á framhaldsskólastigi eftir tegund prófs, kyni og aldri

	2005–2006	2006–2007	2007–2008	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013
Stúdentspróf	2.491	2.611	2.879	3.115	3.264	3.361	3.717	3.590
21 árs og yngri	1.797	1.849	2.098	2.186	2.331	2.355	2.565	2.436
Karlur	719	694	857	885	931	966	1032	970
Konur	1.078	1.155	1.241	1.301	1.400	1.389	1.533	1.466
22-29 ára	548	577	559	671	709	747	841	868
Karlur	261	264	238	307	358	379	402	418
Konur	287	313	321	364	351	368	439	450
30 ára og eldri	146	185	222	258	224	259	311	286
Karlur	35	49	56	86	81	90	103	96
Konur	111	136	166	172	143	169	208	190
Önnur próf	2.829	3.023	3.327	3.350	3.323	2.957	3.160	3.027
21 árs og yngri	912	1.050	1.193	1.205	1.279	1036	1154	1001
Karlur	525	592	722	693	712	547	629	555
Konur	387	458	471	512	567	489	525	446
22-29 ára	1.138	1.177	1.219	1.236	1.195	1091	1146	1104
Karlur	714	761	767	837	715	626	655	655
Konur	424	416	452	399	480	465	491	449
30 ára og eldri	779	796	915	909	849	830	860	922
Karlur	380	329	394	425	415	435	395	471
Konur	399	467	521	484	434	395	465	451

Heimild: Hagstofa Íslands

Skóli á framhaldsskólastigi: Litið er á skóla sem sjálfstæða einingu þar sem nám fer fram. Skóli þarf ekki að vera bundinn húsnæði eða stað. Skóli getur t.d. verið land eða stofnun og/eða embætti sem tekur að sér menntun. Skóli getur einnig verið form af námi s.s. iðnnemar á samningi utan skóla. Oftast er skóli þó hefðbundin stofnun á einum stað með skólustjóra sem stjórnanda. Tölurnar sem hér eru notaðar taka mið af öllum nemendum á framhaldsskólastigi og eru iðnnemar á samningi taldir með.

Nemendur: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá viðurkenndum skólum og stofnunum um nemendur en einnig er fengin skrá um nemendur framhaldsskóla sem tekin er beint úr miðlægu nemendakerfi. Gögnum er safnað á kennitölu um nemendur á hausti ár hvert með 15. október sem viðmiðunardag.

Skólasókn: Skilgreining á skólasókn er fólk sem er skráð í námi innanlands frá og með fyrsta ári framhaldsskólastigs með lögheimili á Íslandi. Í tölunum er hver nemandi aðeins skráður einu sinni, þannig að sé nemandi skráður í fleiri en einum skóla, í fleiri en einu námi eða með fleiri en eitt kennsluform þá er hann aðeins talinn einu sinni, þ.e. þar sem hann stundar aðallega nám.

Brautskráningar: Brautskráðir nemendur eru taldir fyrir hverja útskrift úr námi. Tölur um brautskráningar eru að jafnaði hærri en tölur yfir brautskráða nemendur, þar sem sumir nemendur útskrifast af fleiri en einni námsbraut á ári. Þannig útskrifast t.d. margir iðnnemar bæði með burtfararpróf og með sveinspróf á sama árinu. Stúdentar ljúka sumir námi af styttri námsbraut jafnhliða stúdentsprófi, eða ljúka stúdentsprófi af fleiri en einni námsbraut, og teljast því með tvær brautskráningar.

Útskriftarár: Tölur um útskrifaða nemendur eru gefnar upp miðað við útskriftarár, sem nær yfir útskrifaða nemendur frá 1. nóvember til 31. október ár hvert.

Tegundir prófa: Brautskráðum er skipt eftir því hvort þeir hafa lokið stúdentsprófi eða annarskonar prófi á framhaldsskólastigi, s.s. grunnprófi starfs- eða iðngreina, hæfnisprófi, réttindaprófi starfsgreina, burtfararprófi í iðn eða sveinsprófi.

Tafla 7. Skólasókn á háskólastigi eftir kyni og aldri, % af mannfjölda á sama aldri

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
21-24 ára	29,5	29,1	28,7	28	29,9	32,8	34,1	33,7	33,1	32,5
Karlar	23,2	22,1	22,1	22	23,4	26,8	27,9	27,8	26,8	26,0
Konur	36,1	36,5	35,6	34,3	36,7	39,1	40,5	39,9	39,8	39,3
25-29 ára	18,3	17,7	18,1	16,9	16,8	18,3	18,9	19,1	19,8	18,4
Karlar	13,9	13,8	14	12,8	12,8	14,8	14,6	14,9	16,2	13,8
Konur	22,6	21,7	22,6	21,6	21,1	22	23,3	23,5	23,5	23,3
30 ára og eldri	3,7	3,6	3,8	3,8	3,9	4	4	3,8	3,9	3,5
Karlar	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2
Konur	5,2	5,1	5,5	5,5	5,5	5,5	5,4	5,2	5,3	4,8

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 8. Nemendur á háskólastigi eftir námsviðum, sundurgreint eftir kyni

Menntun		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Karlar	462	435	478	447	519	565	448	473	486	452
	Konur	2.316	2.210	2.372	2.306	2.300	2.208	1.819	1.810	1.811	1.729
Hugvísindi og listir											
	Karlar	783	788	777	766	924	1.022	1.103	1.008	947	862
	Konur	1.539	1.518	1.598	1.535	1.731	1.761	1.922	1.884	1.865	1.699
Félagsvísindi, viðskipti og lögfræði											
	Karlar	2.457	2.447	2.484	2.587	2.690	2.740	2.779	2.735	2.768	2.553
	Konur	3.512	3.642	3.795	4.015	3.971	4.056	4.287	4.242	4.459	4.399
Raunvísindi, stærðfræði og tölvunarfræði											
	Karlar	785	777	784	796	901	1.062	1.142	1.253	1.429	1.416
	Konur	495	478	483	465	560	613	678	745	819	780
Verkfræði, framleiðsla og mannvirkjagerð											
	Karlar	782	825	953	1.033	1.110	1.212	1.103	1.141	1.200	1.121
	Konur	368	388	468	526	561	534	509	514	597	621
Landbúnaður og dýralækningar											
	Karlar	46	50	52	37	41	57	87	102	108	102
	Konur	34	43	63	54	71	98	109	105	103	117
Heilbrigði og velferð											
	Karlar	259	300	331	319	318	340	357	367	368	363
	Konur	1.696	1.704	1.767	1.819	2.056	2.170	2.297	2.276	2.388	2.186
Þjónusta											
	Karlar	67	54	60	68	98	120	151	153	172	160
	Konur	241	189	193	171	215	287	321	325	381	380

Heimild: Hagstofa Íslands

Skóli á háskólastigi: Litið er á skóla sem sjálfstæða einingu þar sem nám fer fram. Skóli þarf ekki að vera bundinn húsnæði eða stað. Skóli getur t.d. verið land eða stofnun og/eða embætti sem tekur að sér menntun. Tölurnar sem hér eru notaðar taka mið af öllum nemendum á háskólastigi.

Nemendur: Hagstofa Íslands óskar eftir skýrslum frá viðurkenndum skólum og stofnunum um nemendur. Gögnum er safnað á kennitölu um nemendur á hausti ár hvert með 15. október ár hvert sem viðmiðunardag.

Skólasókn: Skilgreiningin á skólasókn er fólk sem er skráð í námi innanlands frá og með fyrsta ári háskólastigs með lögheimili á Íslandi. Í tölunum er hver nemandi aðeins skráður einu sinni, þannig að sé nemandi skráður í fleiri en einum skóla, í fleiri en einu námi eða með fleiri en eitt kennsluform þá er hann aðeins talinn einu sinni, þ.e. þar sem hann stundar aðallega nám.

Tafla 9. Brautskráning á háskólastigi eftir aldri, kyni og námssviðum

	2005– 2006	2006– 2007	2007– 2008	2008– 2009	2009– 2010	2010– 2011	2011– 2012	2012– 2013
Fjöldi	3.406	3.560	3.713	3.458	4.113	4.346	4.108	4.029
19–24 ára	535	547	561	515	612	668	828	808
Karlar	233	228	220	190	239	269	364	318
Konur	302	319	341	325	373	399	464	490
25–29 ára	1.182	1.292	1.367	1.273	1.453	1.471	1.442	1.396
Karlar	455	489	500	497	526	547	515	524
Konur	727	803	867	776	927	924	927	872
30–39 ára	972	953	985	938	1.190	1.315	1.111	1.089
Karlar	267	268	327	312	370	462	382	380
Konur	705	685	658	626	820	853	729	709
40 ára og eldri	717	768	800	732	858	892	727	736
Karlar	169	172	214	182	230	235	201	207
Konur	548	596	586	550	628	657	526	529
Námssvið								
Menntun	901	828	829	709	838	1.026	575	562
Karlar	145	129	132	118	145	221	108	122
Konur	756	699	697	591	693	805	467	440
Hugvísindi og listir	378	384	384	385	431	506	532	524
Karlar	133	122	133	136	131	150	192	177
Konur	245	262	251	249	300	356	340	347
Félagsvísindi, viðskipti og lögfræði	1.163	1.370	1.440	1.378	1.520	1.512	1.541	1.549
Karlar	476	541	597	529	628	578	566	572
Konur	687	829	843	849	892	934	975	977
Raunvísindi, stærðfræði og tölvunarfræði	251	245	236	223	269	257	330	320
Karlar	156	158	143	138	140	171	203	190
Konur	95	87	93	85	129	86	127	130
Verkfræði, framleiðsla og mannvirkjagerð	225	214	254	277	372	455	410	361
Karlar	143	144	175	180	221	304	276	240
Konur	82	70	79	97	151	151	134	121
Landbúnaður og dýralækningar	25	28	14	16	18	10	35	42
Karlar	17	13	8	11	7	2	11	11
Konur	8	15	6	5	11	8	24	31
Heilbrigði og velferð	404	434	492	418	617	527	585	578
Karlar	40	41	59	61	76	73	82	83
Konur	364	393	433	357	541	454	503	495
Þjónusta	59	57	64	52	48	53	100	93
Karlar	14	9	14	8	17	14	24	34
Konur	45	48	50	44	31	39	76	59

Heimild: Hagstofa Íslands

Brautskráningar: Tölur um brautskráningar eru að jafnaði hærri en tölur yfir brautskráða nemendur, þar sem sumir nemendur útskrifast af fleiri en einu námsviði eða einni námsbraut á ári.

Útskriftarár: Tölur um útskrifaða nemendur eru gefnar upp miðað við útskriftarár, sem nær yfir útskrifaða nemendur frá 1. nóvember til 31. október ár hvert.

Tafla 10. Atvinnuþátttaka og vinnutími

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Atvinnuþátttaka											
16-74 ára											
Karlar	86,1	87,5	87,6	87,1	84,7	84,5	83,7	83,1	84,2	84,7	85,7
Konur	78,0	78,6	78,8	78,2	77,3	77,8	77,1	77,7	78,5	78,2	79,3
16-24 ára	77,3	79,3	80,0	78,7	73,4	74,1	74,1	76,3	78,9	77,5	79,5
25-54 ára	90,0	90,9	90,7	90,3	89,5	89,5	89,1	89,2	89,7	89,6	90,7
55-74 ára	65,3	65,8	66,3	66,4	65,8	66,4	65,3	64,2	65,4	67,2	68,0
Starfandi 16-74 ára í fullu starfi, % af vinnuafli											
Karlar	88,6	87,6	88,2	87,1	79,9	78,8	80,0	80,5	81,7	82,3	82,8
Konur	60,5	60,7	61,2	63,8	59,5	58,1	60,4	61,6	61,6	63,2	63,2
16-24 ára	56,3	55,2	54,6	54,7	42,8	41,2	43,1	42,6	43,7	46,5	44,2
25-54 ára	81,2	80,8	81,9	83,0	77,4	75,5	77,3	78,9	79,4	80,6	81,0
55-74 ára	73,1	74,5	74,6	73,7	70,2	71,0	73,1	73,6	74,5	73,4	74,8
Meðalvinnustundir á viku þeirra sem eru í fullu starfi											
Karlar	50,1	50,0	49,5	48,9	46,9	47,1	47,4	47,4	47,4	47,1	47,6
Konur	42,6	42,6	42,1	42,1	41,6	41,4	41,3	41,3	41,3	41,2	41,3
16-24 ára	46,5	46,1	46,9	45,5	44,7	43,7	43,2	43,9	44,3	43,0	44,4
25-54 ára	47,7	47,6	46,9	46,8	45,0	45,0	45,3	45,3	45,0	44,9	45,2
55-74 ára	46,9	47,2	46,9	45,6	44,5	44,9	44,9	44,3	45,3	45,1	45,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 11. Karlar og konur á vinnumarkaði eftir menntunarstigi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Grunnmenntun											
Karlar	32,8	34,7	33,8	34,6	34,0	33,2	32,3	31,7	31,4	31,5	31,0
Konur	41,4	39,9	39,1	39,7	36,8	36,4	35,1	34,2	32,7	30,3	28,6
Starfs- og framhaldsmenntun											
Karlar	44,3	41,9	42,1	40,7	40,7	42,9	43,2	42,7	41,8	41,9	42,0
Konur	29,8	30,3	31,2	29,6	30,5	30,5	29,6	28,6	29,8	31,5	30,8
Háskólamenntun											
Karlar	22,9	23,4	24,0	24,7	25,3	23,9	24,5	25,6	26,8	26,6	27,0
Konur	28,8	29,9	29,7	30,7	32,7	33,1	35,2	37,1	37,5	38,2	40,6

Heimild: Hagstofa Íslands

Vinnuafli: Vinnuafli samanstendur af starfandi og atvinnulausu fólki á aldrinum 16 til 74 ára.**Atvinnuþátttaka:** Atvinnuþátttaka er hlutfall vinnuaflsins af heildar mannfjöldanum.**Starfandi:** Fólk telst vera starfandi (hafa atvinnu) ef það hefur unnið eina klukkustund eða lengur í viðmiðunarvikunni eða verið fjarverandi frá starfi sem það gegnir að öllu jöfnu. Einstaklingar í barneignaleyfi teljast vera fjarverandi frá vinnu hafi þeir farið í leyfi úr launuðu starfi jafnvel þótt þeir hafi ekki hug á að hverfa aftur til sama starfs.**Starfandi í fullu starfi:** Svarandi úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu Íslands telst vera í fullu starfi ef hann vinnur að jafnaði 35 klukkustundir eða meira á viku.**Vinnutími:** Heildarvinnutími í fullu starfi skv. svörum þátttakenda í vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu Íslands í aðal- og aukastarfi í viðmiðunarvikunni.

Tafla 12. Atvinnuleitendur

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fjöldi atvinnuleitenda	5.000	4.100	5.500	13.100	13.700	12.700	10.900	9.900	9.200	7.600
Karlar	2.600	2.300	3.300	8.300	7.900	7.400	6.000	5.500	4.900	3.900
Konur	2.400	1.900	2.200	4.800	5.800	5.300	4.900	4.500	4.300	3.700
Atvinnuleitendur, % af vinnuafli										
Alls	2,9	2,3	3,0	7,2	7,6	7,0	6,0	5,4	4,9	4,0
Karlar	2,7	2,3	3,3	8,6	8,3	7,8	6,4	5,6	5,0	3,9
Konur	3,1	2,3	2,6	5,7	6,7	6,2	5,7	5,1	4,8	4,1
16–24 ára	8,2	7,1	8,2	16,0	16,2	14,4	13,6	10,6	9,9	8,7
Atvinnuleitendur í 6-11 mánuði, % af vinnuafli										
Karlar	0,1	0,0	0,0	1,5	1,6	1,0	0,7	0,6	0,7	0,3
Konur	0,1	0,1	0,1	0,9	1,3	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5
16–24 ára	0,2	0,1	0,1	1,6	2,3	0,7	1,3	0,6	0,3	0,3
Atvinnuleitendur í 12 mánuði eða lengur, % af vinnuafli										
Karlar	0,2	0,2	0,1	0,6	1,9	2,1	1,7	1,2	0,6	0,5
Konur	0,2	0,2	0,1	0,4	1,2	1,6	1,5	1,0	0,7	0,8
16–24 ára	0,1	0,2	0,1	0,5	1,6	2,2	1,3	1,0	0,6	0,2
Menntun atvinnulausra karla										
Grunnmenntun	63,8	70,8	64,5	54,1	49,0	49,9	55,9	52,6	52,5	48,8
Starfs- og framhaldsmenntun	26,1	24,1	23,6	32,3	37,8	33,9	29,5	33,5	34,0	37,1
Háskólamenntun	10,1	5,1	12,0	13,6	13,2	16,2	14,6	13,9	13,5	14,2
Menntun atvinnulausra kvenna										
Grunnmenntun	61,6	60,7	61,8	51,7	55,8	50	58	47,3	34,5	42,6
Starfs- og framhaldsmenntun	25,2	23,5	18,8	28,5	29,7	27,1	27,1	23,5	29,9	25,3
Háskólamenntun	13,1	15,8	19,4	19,7	14,5	22,9	14,9	29,3	35,6	32,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Atvinnuleitendur: Teljast þeir sem ekki voru í starfi í viðmiðunarvikunni, geta hafið störf innan tveggja vikna frá því Vinnumarkaðsrannsókn Hagstofunnar er gerð og uppfylla auk þess eitthvert eftirfarandi skilyrða: **1)** Hafa verið virkir í atvinnuleit sl. fjórar vikur að viðmiðunarviku meðtalinni. **2)** Hafa fundið starf sem byrjar seinna, þó ekki síðar en innan þriggja mánaða. **3)** Bíða eftir að vera kallaðir til vinnu.

Tafla 13. Atvinnuleysisbætur og vinnumarkaðsúrræði

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Atvinnuleitendur sem fá atvinnuleysisbætur, % af mannafla										
Alls	1,3	1,0	1,6	8,0	8,1	7,4	5,8	4,4	3,6	2,9
Karlar	0,9	0,8	1,5	8,8	8,6	7,6	5,5	4,0	3,2	2,5
Konur	1,8	1,4	1,8	7,1	7,6	7,3	6,1	5,0	4,2	3,5
16–24 ára	1,4	1,0	2,2	10,1	8,6	7,4	4,9	3,9	3,2	2,6
55–74 ára	1,9	1,5	1,7	6,2	6,5	6,5	5,2	3,3	2,9	2,1
% skráðra atvinnulausra sem fá atvinnuleysisbætur og taka þátt í vinnumarkaðsúrræðum										
Allir	13,4	9,3	6,8	15,9	32,4	39,3	35,1	37,9	33,1	29,1
Karlar	35,9	43,1	50,0	54,6	58,4	54,5	50,4	47,5	46,3	47,6
Konur	64,1	56,9	50,0	45,4	41,6	45,5	49,6	52,5	53,7	52,4
16–24 ára	18,0	15,9	15,4	22,1	28,8	25,9	22,9	20,8	22,9	24,8
25–34 ára	61,8	58,6	62,6	66,7	59,0	52,4	52,5	53,6	53,2	52,4
55–74 ára	20,2	25,5	22,0	11,3	12,2	21,7	24,6	25,6	23,9	22,8
Þátttaka atvinnuleitenda í úrræðum eftir kyni og aldurshópum										
Ráðgjöf og stuðningur við starfsleit	4,8	2,5	1,7	2,4	6,1	10,5	11,4	14,7	14,8	10,4
Karlar	33,5	40,4	50,2	52,4	57,3	52,3	49,3	46,5	50,4	51,9
Konur	66,5	59,6	49,8	47,6	42,7	47,7	50,7	53,5	49,6	48,1
16–24 ára	17,5	15,2	20,8	31,3	28,6	15,6	16,7	20,1	21,1	33,4
25–34 ára	60,5	56,7	59,6	56,7	55,1	47,7	53,0	52,5	48,9	48,4
55 ára og eldri	22,0	28,1	19,6	12,0	16,3	36,7	30,3	27,4	30,0	18,2
Smiðjur, klúbbar og sjálfsefling	2,9	0,9	1,1	3,3	8,2	6,8	2,7	2,2	5,5	5,3
Karlar	30,1	29,4	41,0	45,3	53,8	54,6	42,6	37,3	37,1	43,3
Konur	69,9	70,6	59,0	54,7	46,2	45,4	57,4	62,7	62,9	56,7
16–24 ára	23,8	41,2	13,9	25,3	28,9	29,1	32,8	33,0	32,6	21,1
25–34 ára	63,7	39,7	49,1	58,4	47,5	44,6	36,7	42,2	41,9	44,3
55 ára og eldri	12,5	19,1	37,0	16,3	13,6	26,3	30,5	24,8	25,5	34,6
Námskeið og námssamningar	4,7	5,1	3,4	10,9	22,2	25,1	18,0	17,1	16,7	13,1
Karlar	39,1	45,6	51,7	54,7	59,2	54,6	49,0	40,7	40,1	41,7
Konur	60,9	54,4	48,3	45,3	40,8	45,4	51,0	59,3	59,9	58,3
16–24 ára	9,4	6,8	10,8	18,3	27,8	27,1	21,4	20,9	23,1	19,7
25–34 ára	66,2	65,3	70,4	72,3	62,0	55,8	58,0	59,3	59,4	57,7
55 ára og eldri	24,4	27,9	18,8	9,4	10,3	17,1	20,6	19,8	17,5	22,7
Starfstengd vinnumarkaðsúrræði	1,0	0,8	0,5	3,9	6,4	5,6	11,1	15,6	8,0	6,2
Karlar	48,9	51,9	59,4	63,3	62,3	56,9	58,2	57,3	53,0	55,8
Konur	51,1	48,1	40,6	36,7	37,7	43,1	41,8	42,7	47,0	44,2
16–24 ára	43,3	48,1	33,3	24,1	19,7	28,0	25,9	19,5	23,0	25,3
25–34 ára	42,2	42,6	49,3	64,2	67,4	55,0	49,3	50,3	53,0	55,5
55 ára og eldri	14,5	9,3	17,4	11,7	12,9	17,0	24,8	30,2	24,0	19,2

Heimild: Vinnumálastofnun

Skráð atvinnuleysi: Vinnumálastofnun reiknar út skráð atvinnuleysi á þann veg að fjöldi atvinnuleysisdaga er umreiknaður í meðalfjölda einstaklinga, þar sem allir dagar í hverjum mánuði eru taldir nema laugardagar og sunnudagar og útkomunni deilt í áætlaðan mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Atvinnuleysisbætur: Launafólk og sjálfstætt starfandi einstaklingar á aldrinum 16 - 70 ára sem eru atvinnulausir eiga rétt á atvinnuleysisbótum, að því tilskyldu að hafa áunnið sér tryggingarétt og uppfylla ákveðin skilyrði.

Vinnumarkaðsúrræði: Markmið vinnumarkaðsúrræða er að sporna gegn atvinnuleysi, auðvelda fólki í atvinnuleit að halda virkni sinni, stuðla að tengslum þess við atvinnulífið og skapa fólki leiðir til að bæta möguleika sína til atvinnuþátttöku. Allir þeir sem eru á atvinnuleysissskrá geta sótt í vinnumarkaðsúrræði á vegum Vinnu-málastofnunar.

Tafla 14. Fólk utan vinnumarkaðar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Námsmaður	27,6	28,6	29,7	31,8	31,6	30,1	28,4	26,5	27,0	23,7
Karlar	35,2	33,1	35,9	38,8	38,1	35,7	32,5	31,2	33,0	27,3
Konur	22,9	25,7	25,7	26,9	26,9	26,0	25,2	22,9	23,0	21,2
Eftirlaun	27,0	26,9	26,5	24,9	25,8	26,3	26,8	27,1	27,0	27,9
Karlar	30,2	30,3	30,1	27,8	27,2	27,1	29,7	28,5	27,0	30,6
Konur	24,9	24,7	24,2	22,9	24,9	25,8	24,5	26,0	26,0	25,9
Öryrki eða fatlaður	18,7	19,8	19,5	17,7	19,1	21,1	20,1	21,3	19,0	19,3
Karlar	16,4	15,8	16,7	14,4	14,7	17,9	17,9	17,6	18,0	17,5
Konur	20,2	22,4	21,3	20,0	22,3	23,3	21,7	24,1	20,0	20,5
Atvinnulaus og ekki í atvinnuleit	3,3	3,9	3,4	7,1	9,0	8,1	6,1	3,0	2,0	2,1
Karlar	3,9	5,9	5,7	9,0	9,9	10,1	8,3	3,6	3,0	2,9
Konur	3,0	2,7	1,9	5,8	8,3	6,7	4,4	2,6	2,0	1,5
Veikur	7,7	7,5	7,0	5,5	5,4	6,2	7,5	10,9	11,0	12,5
Karlar	7,6	8,9	7,4	5,5	6,3	6,0	6,6	12,1	10,0	12,9
Konur	7,8	6,7	6,8	5,5	4,7	6,4	8,3	9,9	12,0	12,2
Heimavinnandi	7,2	6,7	8,2	7,0	4,7	4,6	6,5	6,5	7,0	8,1
Karlar	0,3	1,2	1,4	1,3	0,9	1,3	1,2	1,9	3,0	2,8
Konur	11,4	10,2	12,5	10,9	7,4	7,0	10,6	10,0	11,0	11,8
Í fæðingarorlofi	3,0	3,0	3,4	2,8	2,5	2,2	1,7	1,3	2,0	1,8
Karlar	0,3	0,3	0,2	0,3	0,0	0,3	0,3	0,4	0,0	0,5
Konur	4,7	4,7	5,3	4,5	4,3	3,5	2,8	2,0	3,0	2,8
Annað	5,5	3,6	2,4	3,2	1,9	1,4	3,0	3,4	5,0	4,7
Karlar	6,2	4,6	2,5	2,8	2,9	1,7	3,6	4,7	6,0	5,5
Konur	5,1	2,9	2,3	3,5	1,2	1,2	2,5	2,5	3,0	4,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Fólk utan vinnumarkaðar: Fólk telst utan vinnumarkaðar ef það er hvorki í vinnu né fullnægir skilyrðum um að vera atvinnulaust.

Tafla 15. Útgjöld til menntamála eftir skólastigi, % af vergri landsframleiðslu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Menntamál, alls	8,2	8,2	7,9	8,1	8,2	8,0	7,8	7,7	7,5	7,6	7,45
Leikskólastig	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Grunnskólastig	4,0	4,0	3,8	3,8	3,7	3,6	3,7	3,5	3,5	3,8	3,5
Framaldsskólastig	1,3	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Háskólastig	1,8	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6

Heimild: Hagstofa Íslands

Útgjöld: Upplýsingar um opinber útgjöld og útgjöld sveitarfélaga eru sóttar til Hagstofu Íslands. Útgjöldin eru flokkuð eftir málaflokkum með það í huga að sýna þátt hins opinbera á mismunandi málavísu þess. Hér eru sýndar tölur um útgjöld til menntamála, atvinnuleysis, félagsaðstoðar, örorku/fötlun og öldrunar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu hvað varða ofangreinda þætti.

Útgjöldin sýna verðlag hvers árs en að auki hefur talnaefni verið sett fram með ýmsum hætti til að gefa gleggri vísendingar um raunþróun. Þannig hafa bæði verðvísitölur samneyslunnar og verðvísitala neyslu-verðs verið notaðar á útgjaldaliði til að nálgast raunbreytingar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu í heild.

Kafli 3. Lífskjör og velferð

Tafla 16. Tekjudreifing og lágtækjumörk

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gini	25,1	26,3	28	27,3	29,6	25,8	23,6	24	24	22,7	23,6
Fimmtungastuðull	3,5	3,7	3,9	3,8	4,2	3,6	3,3	3,3	3,3	3,1	3,4
Lágtækjumörk	103,2	111,3	126,3	141,1	160,8	158,2	153,6	156,3	170,6	182,6	183,5
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir kyni (%)											
Alls	9,7	9,6	10,1	10,1	10,2	9,8	9,2	7,9	9,3	7,9	9,6
Karlar	9,8	9,1	9,1	9,5	9,3	9,8	9,0	8,4	9,6	8,1	9,6
Konur	9,6	10,2	11,0	10,7	11,1	9,8	9,5	7,5	8,9	7,7	9,6
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir aldri (%)											
<18	10,3	12,1	12,5	11,8	10,1	12,9	11,6	10,6	12,6	10,2	11,3
16-24	14,9	11,4	10,6	11,1	14,2	14,8	12,8	9,6	13,7	9	11,4
25-34	11,5	10,5	11,4	11,7	12,4	13,3	14,6	11,8	13,5	9,2	14,4
35-44	8,4	9,5	7,8	7,5	8,6	7,8	6,9	7,8	9,0	7,9	7,0
45-54	6,6	5,3	6,0	6,1	6,5	7,8	6,7	5,1	5,0	6,3	5,7
55-64	5,4	3,7	4,8	5,8	6,3	3,3	4,9	3,6	4,1	3,5	7,0
>64	9,2	11,8	15,1	15,0	12,4	4,9	4,3	4,5	4,0	6,9	9,0
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir heimilisgerð (%)											
Heimili án barna	11,2	8,9	10,9	11,6	13,2	9,6	9,1	7,8	8,3	7,8	10,3
Einhleypur karl	24,1	15,6	21,5	22,4	22,4	23,2	22,5	18,6	23,1	23,3	25,4
Einhleyp kona	22,5	19,5	31,3	28,6	33,2	16,1	16,0	9,0	9,0	14,4	18,3
Heimili með börn	8,9	10,0	9,6	9,1	8,3	10,0	9,3	8,0	10,0	8,0	9,2
Einstætt foreldri	14,7	27,0	23,3	28,0	22,8	30,1	28,4	24,5	27,1	22,3	29,5
Tveir fullorðnir með 1 barn	7,6	9,7	6,3	6,0	5,8	5,8	6,8	4,9	8,0	6,2	10,7
Tveir fullorðnir með 2 börn	8,3	6,1	7,3	3,8	4,2	5,8	6,9	5,6	5,5	4,0	4,7
Tveir fullorðnir með 3 börn eða fleiri	10,9	10,2	12,1	12,9	10,3	12,0	8,0	6,5	11,5	9,5	7,5
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir húsnæðisstöðu (%)											
Eigandi, skuldlaus	9,8	10,3	9,9	10,1	9,4	4,9	5,5	4,1	6,2	6,7	11,4
Eigandi, með húsnæðislán	7,1	7,4	8,3	7,1	6,7	7,1	5,2	4,4	5,0	4,9	5,5
Leigjandi, almennum markaði	27,4	17,4	13,6	25,5	21,8	23,7	21,3	18	21,9	13,2	16,8
Leigjandi, úrræði	18,9	20,2	20,7	25,6	31,8	19,8	22,9	20,8	23,2	19,9	21,3
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir menntun, 25 ára og eldri (%)											
Grunnmenntun >24	9,2	8,3	7,4	6,4	8,3	7,5	6,4	4,9	6,0	4,9	6,5
Framhalds- og starfsmenntun >24	7,3	6,6	7,4	7,5	7,1	7,3	7,3	5,5	5,8	5,9	8,1
Háskólamenntun >24	4,3	3,1	4,3	3,7	4,8	2,8	3,6	3,2	3,7	3,1	4,7
Einstaklingar undir lágtækjumörkum eftir búsetu (%)											
Höfuðborgarsvæðið	8,5	8,2	8,8	9,3	9,7	8,7	9,3	8,3	9,4	7,8	10,1
Stærri bærir	9,0	7,8	10,0	11,0	10,8	13,0	11,3	9,4	11,5	9,2	8,9
Dreifbýli	14,3	16,1	15,1	11,8	11,2	10,0	6,2	4,8	6,2	6,4	8,4

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 17. Skortur á efnislegum gæðum (% einstaklinga)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alls	8,0	7,0	7,4	2,5	3,4	6,5	6,9	6,8	6,6	5,5	5,0
Karlar	7,3	6,2	6,7	2,5	3,5	5,9	6,3	6,4	5,9	5,4	4,3
Konur	8,7	7,8	8,0	2,6	3,2	7,2	7,5	7,2	7,3	5,7	5,8
Aldur											
<18	9,2	8,4	9,5	2,9	3,5	8,4	8,0	8,9	8,3	7,8	6,8
18-24	11,8	9,8	9,2	3,1	5,4	6,3	6,0	5,5	6,7	3,7	6,0
25-34	10,7	8,4	9,0	4,3	3,8	9,4	10,0	10,7	8,2	6,0	6,4
35-44	8,2	6,4	6,3	1,3	4,8	6,7	6,6	7,1	8,2	6,9	5,5
45-54	6,4	5,8	7,0	2,0	2,4	5,6	7,6	5,7	6,3	4,8	3,6
55-64	3,5	3,6	3,3	2,0	2,0	4,7	7,1	4,5	5,4	4,5	3,4
>64	3,7	4,0	3,6	1,7	1,5	3,2	4,1	3,4	3,3	3,5	2,7
Heimilisgerð											
Heimili án barna	7,4	6,3	5,8	2,7	3,9	5,6	7,2	6,0	5,9	4,6	4,2
Einhleypur karl	14,5	9,7	9,9	7,7	8,8	9,9	15,2	13,2	13,9	12,5	5,9
Einhleyp kona	11,4	11,5	13,7	6,0	6,2	13,3	13,6	8,7	9,4	9,5	11,5
Heimili með börn	8,4	7,4	8,3	2,4	3,0	7,1	6,8	7,3	7,1	6,2	5,6
Einstætt foreldri	27,0	19,3	25,3	10,2	11,3	20,4	23,4	25,1	23,8	20,3	22,1
Tveir fullorðnir með 1 barn	5,7	4,8	6,7	1,3	1,6	5,5	4,3	4,3	3,8	1,3	3,3
Tveir fullorðnir með 2 börn	6,0	5,8	4,0	0,7	2,7	3,5	3,8	2,9	3,8	4,6	2,6
Tveir fullorðnir með 3 börn eða fleiri	6,3	8,0	9,3	2,3	1,5	7,1	4,7	5,5	5,8	5,9	4,6
Staða á húsnæðismarkaði											
Eigandi, skuldlaus	3,8	1,8	1,4	0,9	1,0	0,6	1,6	0,5	1,2	0,7	0,6
Eigandi, lán	6,5	5,6	5,9	1,5	2,3	5,0	5,2	4,8	4,3	4,2	3,4
Leigjandi, markaðsleiga	24,2	22,82	20,57	7,403	9,276	16,0	13,0	15,03	17,2	14,1	10,6
Leigjandi, úrræði	19,83	19,84	24,95	12,79	12,54	18,24	18,94	19,59	16,56	10,6	15,6
Menntun											
Grunnmenntun	9,4	9,3	9,2	3,1	4,8	7,1	9,0	8,8	8,3	6,3	6,3
Starfs- og framhaldsmenntun	7,3	5,5	5,7	2,7	2,8	5,9	6,6	5,1	5,6	4,5	4,9
Háskólamenntun	4,5	3,0	3,8	0,8	1,6	4,2	3,2	3,8	4,1	3,4	2,1
Búseta											
Höfuðborgarsvæðið	7,8	6,5	7,0	2,6	3,0	6,4	6,9	6,2	7,1	5,0	4,7
Stærri bær	9,9	8,0	8,1	1,6	3,7	9,3	9,0	10,3	6,7	8,6	7,1
Dreifbýli	6,8	7,8	8,0	3,2	4,1	3,5	4,3	5,0	4,4	3,9	3,8

Heimild: Eurostat

Tafla 18. Mat á fjárhagsvanda eftir heimilisgerð, % einstaklinga

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Húsnæðiskostnaður þung byrði (gamla skilgreiningin)	10,8	9,8	9,8	11,4	15,3	17,7	19,9				
Heimili án barna	9,8	9,6	8,0	10,0	12,0	11,6	16,0				
Heimili með börn	11,5	9,9	10,7	12,4	17,3	21,3	22,5				
Þar af einstæðir foreldrar	24,9	20,6	19,4	29,7	32,1	34,8	30,6				
Húsnæðiskostnaður þung byrði						31,9	33,9	29,3	27,8	26,6	24,8
Heimili án barna						21,7	26,2	22,2	21,5	21,6	20,4
Heimili með börn						37,9	38,8	33,8	32,0	29,9	27,8
Þar af einstæðir foreldrar						48,7	45,4	41,0	44,6	45,8	40,5
Vanskil húsnæðislána eða leigu	9,4	6,3	6,0	5,5	7,5	11,2	10,9	10,7	12,0	9,9	9,0
heimili án barna	5,1	3,5	4,2	4,1	5,0	6,7	7,6	6,7	7,0	6,2	5,5
heimili með börn	12,0	7,9	7,0	6,3	9,0	13,9	13,0	13,2	15,3	12,2	11,2
þar af einstæðir foreldrar	12,3	15,5	12,5	10,5	18,6	21,7	17,4	22,0	22,7	17,6	18,4
Vanskil reikninga	7,3	5,0	4,7	3,2	3,9	7,0	7,5	7,0	7,5	7,5	6,6
heimili án barna	4,0	3,0	3,2	2,2	3,5	4,3	5,0	3,9	4,8	4,3	3,3
heimili með börn	9,4	6,2	5,5	3,9	4,1	8,6	9,1	8,9	9,2	9,6	8,8
þar af einstæðir foreldrar	7,9	12,8	13,7	9,9	8,6	19,2	19,4	21,5	15,5	18,6	14,2
Vanskil annarra lána	9,2	7,0	9,8	5,9	10,8	14,9	14,0	11,7	10,4	10,1	7,7
Heimili án barna	5,8	3,4	5,5	4,3	8,2	8,7	7,8	7,2	6,9	5,8	4,4
Heimili með börn	11,3	9,1	12,3	6,9	12,3	18,6	18,0	14,6	12,7	12,8	9,8
Þar af einstæðir foreldrar	9,1	12,4	15,6	9,6	17,8	27,5	28,8	24,7	17,8	19,6	15
Önnur lán þung byrði	19,9	17,1	22,7	14,6	31,2	37,1	27,4	25,3	24,4	22,1	17,3
Heimili án barna	20,7	14,8	21,9	13,7	30,5	34,0	24,8	25,2	24,8	19,4	16,8
Heimili með börn	19,5	17,9	22,9	15,0	31,5	38,3	28,4	25,3	24,3	23,2	17,6
Þar af einstæðir foreldrar	39,9	34,2	44,2	28,3	42,5	50,9	42,1	32,9	32,3	33,6	31,9
Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum	35,7	30,2	27,7	25,1	27,5	33,4	37,4	34,6	33,7	34,0	36,8
Heimili án barna	333,3	27,7	28,5	23,6	26,7	29,9	35,3	30,0	30,2	30,5	34,0
Heimili með börn	37,2	31,6	27,3	26,0	27,9	35,5	38,8	37,6	36,0	36,3	38,7
Þar af einstæðir foreldrar	72,3	66,7	49,7	59,7	59,1	64,0	68,6	68,8	68,4	71,4	68,2
Erfitt að ná endum saman	36,8	34,7	27,3	30,4	40,7	50,7	53,2	50,8	51,7	47,6	44,0
Heimili án barna	33,0	31,1	26,1	25,4	34,3	40,0	43,2	39,5	42,9	39,3	35,7
Heimili með börn	39,0	36,7	27,8	33,5	44,6	57,3	59,4	57,9	57,5	53,0	49,4
Þar af einstæðir foreldrar	64,7	62,7	59,1	59,3	57,8	76,2	78,8	75,6	78,5	79,6	71,2

Heimild: Eurostat

Heildartekjur: Eru öll laun og bætur áður en bóúð er að draga frá skatta og gjöld frá hinu opinbera.

Ráðstöfunartekjur: Eru allar tekjur sem heimili hafa til ráðstöfunar eftir að skattar og opinber gjöld hafa verið greidd.

Lágtekjuhlutfall: Það hlutfall einstaklinga sem lendir undir lágtekjumörkum. Lágtekjumörk miðast við 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu. Ráðstöfunartekjur á neyslueiningu taka mið af heildarráðstöfunartekjum heimilis og hversu margir þurfa að lifa af þeim. Tveir fullorðnir með tvö börn þurfa til dæmis 2,1 sinnum hærri ráðstöfunartekjur en sá sem býr einn til þess að vera með sambærilegar ráðstöfunartekjur (Tekjur ársins á undan).

Gini stuðull: Mælir í einni tölu milli 0 og 100 hvernig samanlagðar tekjur allra einstaklinga í landinu dreifast. Gini stuðullinn væri 100 ef sami einstaklingurinn hefði allar tekjurnar en 0 ef allir hefðu jafnar tekjur.

Fimmtungastuðull: Gefur til kynna hvað þeir sem tilheyrðu tekjuhæsta fimmtungnum höfðu miklu hærri tekjur en þeir sem tilheyrðu tekjulægsta fimmtungnum, T.d. höfðu þeir sem tilheyrðu tekjuhæsta fimmtungnum 2010 3,6 sinnum hærri tekjur en þeir sem tilheyrðu tekjulægsta fimmtungnum. Fimmtungastuðull mælir bilið milli heildar-summu þeirra ráðstöfunartekna á neyslueiningu sem 20% tekjuhæstu einstaklingarnir fá saman borið við þá 20% tekjulægstu (Tekjur ársins á undan).

Skortur á efnislegum gæðum: Þeir sem teljast búa við skort á efnislegum gæðum skilgreinast af því Að búa á heimili sem þrennt af eftirfarandi á við um.

- 1: Hefur lent í vanskilum húsnæðislána eða annarra lána vegna fjárskorts á síðastliðnum 12 mánuðum
- 2: Hefur ekki efni á að fara árlega í vikulangt frí með fjölskyldunni
- 3: Hefur ekki efni á kjöti, fiski eða sambærilegri grænmetismáltíð að minnsta kosti annan hvern dag
- 4: Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum (sem voru að upphæð 160 þúsund árið 2011)
- 5: Hefur hvorki efni á heimasíma né farsíma
- 6: Hefur ekki efni á sjónvarpstæki
- 7: Hefur ekki efni á þvottavél
- 8: Hefur ekki efni á bíl
- 9: Hefur ekki efni á að halda húsnæðinu nægjanlega heitu

Könnunarár og tekjuár: Lífskjararannsóknin byggist á úrtaki og því þarf að gera ráð fyrir ákveðinni óvissu í niðurstöðum. Til að meta óvissuna er reiknað öryggisbil (e. confidence interval) fyrir niðurstöður rannsóknarinnar. Öryggisbilið nær jafnlangt upp fyrir og niður fyrir töluna og er lagt við töluna og dregið frá henni. Ef metin stærð er 10% og öryggisbil $\pm 1,2$ eru neðri vikmörk 8,8 og efri vikmörk 11,2. Miðað er við 95% öryggis-mörk og því má fullyrða að í 95% tilvika lendi niðurstaðan innan þess öryggisbils sem gefið er upp. Þegar tvær tölur eru bornar saman til að athuga hvort munur-inn á þeim sé nægjanlega mikill til að teljast tölfræðilega marktækur þarf að athuga hvort öryggisbil beggja talna skarist.

Börn á heimili: Til barna á heimili heyrja allir þeir sem eru undir 18 ára aldri og þeir sem eru 18–24 ára, eru án vinnu og búa hjá að minnsta kosti öðru foreldri.

Húsnæðiskostnaður þung byrði: Fjárhagsleg byrði heildar húsnæðiskostnaðar: 1. Þung byrði/2. Nokkur byrði/3. Engin byrði. Árið 2010 var skilgreiningu á húsnæðiskostnaði breytt og svarendum gert skýrt að húsnæðiskostnaður vísaði í öll húsnæðistengd útgjöld. Árin 2010 og 2011 safnaði Hagstofa Íslands þessum upplýsingum bæði samkvæmt gömlu og nýju skilgreiningunum. Af því má sjá að breytt skilgreiningin skilar herra hlutfalli þeirra sem telja húsnæðiskostnað þunga byrði.

Vanskil húsnæðislána eða leigu: Heimili sem svara því játandi að hafa verið í vanskilum vegna fjárskorts að minnsta kosti einu sinni á undanföllum 12 mánuðum á greiðslum húsnæðislána eða húsaleigu.

Vanskil annarra lána: Spurt er hvort vanskil hafi verið vegna fjárskorts a.m.k. einu sinni á undanföllum 12 mánuðum á afborgunum annarra lána en húsnæðislána: 1. Já/2. Nei

Önnur lán þung byrði: Spurt er um fjárhagslega byrði afborgana annarra lána en húsnæðislána.

Getur ekki mætt óvæntum útgjöldum: Viðmiðunarupphæð óvæntra útgjalda tekur mið af lágtekjumörkum einstaklings sem reiknuð eru úr lífskjararannsókn. Spurt er hvort heimilið hafi fjárráð til að mæta óvæntum útgjöldum að upphæð 140 þúsund krónum (upphæðin er breytileg milli ára en var 140 þúsund kr. í könnun 2010): 1. Já/2. Nei

Hvernig gengur heimilinu að ná endum saman: Spurt er um valkosti. Þeir sem svara valkostum 1-3 falla undir svarið „erfitt að ná endum saman”: 1) Mjög erfitt; 2) Erfitt; 3) Nokkuð erfitt; 4) Nokkuð auðvelt; 5) Auðvelt; 6) Mjög auðvelt

Tafla 19. Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega eftir kyni og tegund lífeyris (verðlag 2015)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Karlar með örorkulífeyri											
Minna en 150.000 kr.	5,4	2,9	2,1	2,3	1,9	2,1	1,6	1,7	2,0	1,6	1,8
Undir 200.000 kr.	45,5	34,9	29,6	36,9	38,4	43,9	43,3	41,9	41,8	39,7	38,6
200.000–299.999 kr.	36,4	44,4	46,7	39,0	42,3	40,1	41,3	43,1	42,6	42,9	42,2
300.000 kr. eða meira	18,1	20,7	23,7	24,1	19,3	16,0	15,3	15,0	15,6	17,4	19,2
Konur með örorkulífeyri											
Minna en 150.000 kr.	14,4	11,6	8,8	2,0	1,7	1,7	1,4	1,5	1,4	1,3	1,5
Undir 200.000 kr.	48,9	40,8	35,4	33,6	37,0	43,0	42,8	41,1	40,7	38,1	36,0
200.000–299.999 kr.	35,0	40,2	42,9	43,7	44,5	42,3	43,2	44,9	44,9	45,4	45,8
300.000 kr. eða meira	16,2	19,0	21,7	22,7	18,5	14,7	14,1	14,0	14,4	16,5	18,2
Karlar með ellilífeyri											
Minna en 150.000 kr.	6,2	3,5	1,5	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Undir 200.000 kr.	38,7	29,6	21,8	20,0	25,1	37,2	40,7	42,0	36,7	26,0	22,9
200.000–299.999 kr.	36,3	41,4	43,7	41,3	49,3	46,0	45,0	44,6	44,8	52,4	53,3
300.000 kr. eða meira	25,0	29,1	34,5	38,7	25,6	16,8	14,3	13,4	18,4	21,5	23,8
Konur með ellilífeyri											
Minna en 150.000 kr.	15,7	10,0	3,5	1,6	1,7	1,1	0,9	1,0	1,0	1,0	0,9
Undir 200.000 kr.	56,2	45,7	34,8	28,7	36,8	52,1	56,3	57,0	52,2	39,7	35,7
200.000–299.999 kr.	30,5	37,2	43,8	43,5	48,6	39,5	36,9	36,1	37,9	48,7	50,5
300.000 kr. eða meira	13,3	17,1	21,4	27,7	14,6	8,5	6,8	6,9	9,9	11,5	13,7

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins

Ráðstöfunartekjur lífeyrisþega taka til tekna frá TR, fjármagnstekna og annarra tekna að húsaleigu-, vaxta- og barnabótum undanskildum.

Örorkulífeyrir: Tryggingastofnun greiðir örorkulífeyri til einstaklinga sem ekki geta unnið fulla vinnu vegna skertrar starfsgetu. Rétt til örorkulífeyris eiga 75% öryrkjar á aldrinum 18 - 67 ára. Réttur til lífeyris er jafnframt háður búsetu. Til að hægt sé að greiða út örorkulífeyri verður að liggja fyrir örorkumat. Örorkulífeyrir getur verið tímabundinn, oftast í nokkur ár, um helmingur öryrkja er með varanlegt örorkumat.

Ellilífeyrir: Réttur til ellilífeyris myndast við 67 ára aldur. Sá sem náð hefur þeim aldri og hefur búið hér á landi í minnst þrjú ár á aldrinum 16-67 ára getur átt rétt á greiðslu ellilífeyris. Upphæð lífeyris fer eftir aðstæðum og tekjum hvers og eins. Ellilífeyrisþegi getur einnig átt rétt á tekjutryggingu sem er greidd út ef tekjur viðkomandi eru undir ákveðnum viðmiðunarmörkum. Þar að auki geta ellilífeyrisþegar átt rétt á uppbótum á ellilífeyri svo sem heimilisuppbót fyrir þá sem búa einir, uppbót vegna lyfjakaupa, umönnunar og vegna reksturs bifreiðar ef um líkamlega hreyfihömlun er að ræða. Þeir sem hafa ekki sótt um ellilífeyri, þ.e.a.s. fresta töku ellilífeyris, teljast ekki með í hópi ellilífeyrisþega sem fá greiðslur frá TR. Hefja má lífeyristöku við 65 ára aldur hjá lífeyrissjóðum á almennum markaði og jafnvel fyrr skv. 95 ára reglu hjá lífeyrissjóðum opinberra starfsmanna.

Endurhæfingarlífeyrir: Einstaklingar á aldrinum 18-66 ára geta fengið endurhæfingarlífeyri í allt að 18 mánuði þegar ekki er ljóst hver starfshæfni verður til frambúðar í kjölfar sjúkdóma eða slysa. Áður en til mats á endurhæfingarlífeyri kemur þarf umsækjandi að hafa lokið áunnum rétti sínum til veikindalauna frá atvinnurekanda, sjúkradagpeningum frá sjúkrasjóði stéttarfélag og eiga ekki rétt á atvinnuleysisbótum. Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi er hægt að lengja greiðslutímabilið um aðra 18 mánuði. Meginskilyrði fyrir veitingu endurhæfingarlífeyris er að umsækjandi taki þátt í endurhæfingu með starfshæfni að markmiði. Tryggingastofnun metur hvort endurhæfingarátun telst fullnægjandi og hefur eftirlit með að henni sé framfylgt og önnur skilyrði uppfyllt. Athygli er vakin á að endurhæfingarátun skal vera unnin af lækni/meðferðaraðila eða ráðgjafa í samvinnu við umsækjanda. Eftirfylgni, stuðningur og eftirlit með framgangi endurhæfingar getur verið í höndum lækni/meðferðaraðila eða ráðgjafa sem jafnframt heldur utan um endurhæfinguna.

Tafla 20. Lífeyrisþegar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fjöldi lífeyrisþega TR									
Fjöldi ellilífeyrisþega	27.397	27.925	25.266	25.113	26.293	27.023	30.201	31.342	
Fjöldi örorkulífeyrisþega	13.616	14.103	14.507	14.714	15.197	15.526	16.146	16.323	
Fjöldi endurhæfingarlífeyrisþega	942	1.137	1.240	1.082	1.124	1.247	1.414	1.599	
Nýgengi lífeyrisþega TR									
Ellilífeyrir	1.801	1.829	1.934	1.728	1.714	2.018	2.988	2.625	2.615
Endurhæfingarlífeyrir	741	816	788	582	631	706	803	930	846
Örorkulífeyrir	1.176	1.278	1.260	935	1.178	1.236	1.286	1.129	1.572
Karlar með örorkulífeyri eftir greiðendum lífeyris									
Tekjur frá TR eingöngu	48,1	53,4	55,1	55,4	55,4	55,1	55,2	53,9	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	50,0	44,7	41,1	41,1	41,5	41,7	43,6	44,8	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	1,9	1,9	3,8	3,5	3,0	3,2	1,3	1,3	
Konur með örorkulífeyri eftir greiðendum lífeyris									
Tekjur frá TR eingöngu	46,3	52,7	55,2	55,6	55,9	55,2	55,2	53,7	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	52,7	46,3	42,7	42,8	42,6	43,2	44,1	45,5	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	1,0	1,1	2,1	1,6	1,4	1,6	0,6	0,8	
Einstaklingar með 75% örorkumat, % af mannfjölda á sama aldri									
16-66 ára	7,2	7,3	7,6	7,6	7,7	7,9	7,9	8,0	8,3
Karlar, 16-66 ára									
Yngri en 25 ára	2	2,1	2,2	2,1	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
25-44 ára	3,7	3,8	4	4	4,1	4,1	4,2	4,3	4,5
45 ára og eldri	9,6	9,9	10,3	10,2	10,4	10,6	10,6	10,6	10,8
Konur, 16-66 ára									
Yngri en 25 ára	1,8	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6
25-44 ára	6,1	6,1	6,3	6,2	6,3	6,3	6,4	6,4	6,7
45 ára og eldri	15,9	16	16,1	16,1	16,3	16,6	16,7	16,9	17,3
Karlar með 75% örorkumat eftir ástæðu greiningar (% skipting)									
Stoðkerfissjúkdómar	17,5	17,5	17,8	17,8	17,5	17,9	18,3	17,8	17,8
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	10,5	10,3	10,1	10,2	10,4	10,3	10,2	10,3	10,1
Sjúkdómar í blóðrásarkerfi	8,7	8,6	8,3	7,9	7,8	7,4	7,2	6,5	6,2
Gedraskanir	42	41,9	41,6	41,9	42	42,1	42,2	43,8	44,4
Áverkar	9	9,3	9,3	9,3	9,5	9,6	9,8	9,4	9,2
Aðrar ástæður	12,3	12,4	12,8	12,8	12,7	12,6	12,4	12,2	12,3
Konur með 75% örorkumat eftir ástæðu greiningar (% skipting)									
Stoðkerfissjúkdómar	35,2	35,4	35,5	35,6	35,9	36	36,4	37,0	37,1
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	8,8	8,7	8,8	8,7	8,8	8,8	9	8,7	8,6
Sjúkdómar í blóðrásarkerfi	3,9	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,3	3,3	3,1
Gedraskanir	32,3	32,9	33,2	33,5	33,7	33,7	33,8	34,0	34,1
Áverkar	4,8	4,9	4,7	4,7	4,7	4,9	5	5,1	4,9
Aðrar ástæður	14,9	14,6	14,2	13,9	13,4	13	12,5	11,8	12,2
Ellilífeyrisþegar 67 ára og eldri og fjöldi þeirra sem eru með réttindi hjá TR í desember ár hvert									
Hlutfall af mannfjölda 67 ára og eldri	88,3	88,2	87,6	85,9	84	82,4	83,9	84,0	83,9
Karlar 67 ára og eldri með ellilífeyri eftir greiðendum lífeyris									
Tekjur frá TR eingöngu	5,3	5,3	4,7	5,2	4,9	4,2	4,0	3,6	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	82,5	80,9	66,4	69,3	69,2	67,7	78,1	78,5	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	12,2	13,8	28,9	25,4	25,9	28,1	17,8	17,8	
Konur 67 ára og eldri með ellilífeyri eftir greiðendum lífeyris									
Tekjur frá TR eingöngu	8,4	7,9	6,9	7,3	7,0	6,0	5,5	5,0	
Tekjur frá TR og lífeyrissjóði	84,2	82,8	76,5	79,0	79,3	78,8	84,2	84,8	
Tekjur frá lífeyrissjóði eingöngu	7,4	9,2	16,6	13,8	13,8	15,2	10,2	10,2	

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins og Hagstofa Íslands

Tafla 21. Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélagi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Heimili sem fá fjárhagsaðstoð frá sveitarfélögum											
Fjöldi heimila sem fá fjárhagsaðstoð	4.825	4.579	4.280	5.029	5.994	6.910	7.715	7.736	8.042	7.749	6.996
% heimila sem fá fjárhagsaðstoð	4,3	4,0	3,6	4,1	4,8	5,5	6,3	6,2	6,5	6,2	5,4
Heimili sem fá fjárhagsaðstoð, % af heimilum í landinu eftir fjölskyldugerð											
Einhleypir karlar	10,9	10,3	9,0	10,1	12,5	15,1	16,8	16,9	19,4	18,7	15,1
Einhleypar konur	5,5	5,7	4,6	5,2	5,7	7,0	8,3	8,2	8,9	8,7	8,2
Hjón sambúð án barna	0,4	0,4	0,4	0,4	0,9	1,0	1,2	1,1	1,2	0,5	0,0
Hjón/sambúð með börn	1,0	0,8	0,8	0,9	0,3	0,5	0,6	0,5	0,5	1,1	0,1
Einstæðir foreldrar	22,2	19,9	20,5	22,8	22,4	19,7	23,0	21,7	23,7	21,9	25,1
Heimili sem fengu fjárhagsaðstoð í 6 mánuði eða lengur á ári af öllum heimilum sem fengu fjárhagsaðstoð eftir fjölskyldugerð											
Einhleypur karlar	32,9	32,4	31,6	29,7	27,3	33,3	34,6	37,5	37,3	40,7	39,4
Einhleyp konur	29,6	30,5	29,2	25,5	25,7	29,8	31,8	33,4	34,2	36,0	33,8
Einstæðir foreldrar	29,2	28,4	27,1	29,0	27,4	26,1	35,1	34,1	31,9	34,4	33,5
Hjón/sambúð með börn	14,3	14,6	17,9	17,1	16,2	15,7	18,5	19,8	17,6	20,6	8,3
Hjón/sambúð án barna	14,9	14,2	27,3	25,0	18,4	24,0	22,3	17,0	21,5	22,1	50,0
Börn < 18 ára á heimilum sem fá fjárhagsaðstoð	4,6	4,3	4,1	4,5	4,8	5	5,1	5,3	5,5	5,3	4,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga:

Upplýsingarnar um félagslega aðstoð eru sóttar hjá Hagstofu Íslands sem safnar árlegum upplýsingum frá sveitarfélögum með 250 eða fleiri íbúa. Upplýsingar sem Hagstofa Íslands safnar eru úr ársreikningum sveitarfélaga og frá félagsmálayfirvöldum þeirra.

Lög um félagsþjónustu sveitarfélaga (nr. 40/1991) tóku gildi í mars 1991. Í 20. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga er vikið að skyldu sveitarfélaga til aðstoðar, ef þörf er á. Í 21 gr. er fjallað um að félagsmálanefnd meti þörf og ákveði fjárhagsaðstoð til einstaklinga í samræmi við reglur sem sveitarfélagið setur sér þar um.

Félagsmálaráðuneytið hefur sett leiðbeinandi reglur um upphæðir fjárhagsaðstoðar en það er á valdi hvers sveitarfélags að ákveða upphæð aðstoðar. Aðstoðin er óháð barnafjölda, þar sem reiknað er með að barnabætur, meðlög og barnalífeyrir mæti kostnaði vegna barna. Vaxtabætur og húsaleigubætur mæta mismunandi kostnaði vegna húsnæðis. Einnig er heimilt að veita einstaklingum og fjölskyldum aðstoð vegna sérstakra aðstæðna.

Tafla 22. Ungt fólk í foreldrahúsum (%)

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Allir	20-29 ára	34,5	31,5	32,1	33,4	35,0	34,3	34,9	36,6	37,4	37,8	39,7	40,3
	20-24 ára	50,1	48,1	49,4	50,8	52,6	53,5	53,6	54,8	55,9	55,2	56,2	56,9
	25-29 ára	17,5	14,2	14,9	17,6	18,2	15,5	16,0	17,0	16,7	18,0	20,6	21,4
Karlar	20-29 ára	41,6	39,6	39,4	40,5	42,1	40,7	41,3	41,9	43,0	43,6	44,5	44,3
	20-24 ára	57,1	58,4	58,4	61,2	61,5	63,2	61,1	60,0	59,9	59,7	58,5	59,0
	25-29 ára	24,0	19,1	20,6	22,1	23,5	19,2	21,4	23,1	22,5	23,8	28,4	27,4
Konur	20-29 ára	26,9	23,0	24,2	25,8	27,5	27,4	28,4	31,0	31,7	31,8	34,5	36,1
	20-24 ára	42,4	36,7	39,7	40,0	43,2	43,3	46,0	49,5	51,5	50,1	53,6	54,7
	25-29 ára	10,8	9,4	8,9	12,8	12,6	11,3	10,5	10,4	11,3	12,5	12,1	15,1

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 23. Staða á húsnæðismarkaði og húsnæðiskostnaður

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hlutfallsleg skipting einstaklinga e. stöðu á húsnæðismarkaði											
Eigendur, skuldlaust	17,0	18,9	14,8	14,2	14,9	13,8	15,1	14,6	14,6	16,1	15,0
Eigendur m. lán	69,8	67,3	71,6	71,6	69,3	67,6	62,8	62,7	62,9	62,0	62,7
Leigjendur á almennum markaði	6,0	6,7	5,7	6,8	7,8	10,4	11,0	13,0	12,1	12,4	11,2
Leigjendur, úrræði	6,1	6,3	6,4	6,1	6,5	6,9	8,8	7,8	8,8	8,3	9,4
Leigjendur, endurgjaldslaust	1,1	0,7	1,5	1,4	1,5	1,4	2,3	2,0	1,6	1,1	1,7
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað	12,5	14,3	10,5	11,4	9,5	9,6	10,1	9,0	8,8	8,1	9,6
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. stöðu á húsnæðismarkaði											
Eigandi, skuldlaust	8,6	6,4	8,3	5,9	4,9	3,8	6,5	4,0	7,0	5,4	7,2
Eigandi m. lán	13,5	16,8	11,5	12,4	9,7	10,1	10,8	7,7	6,8	6,1	7,4
Leigjandi almennum markaði	16,0	13,2	9,4	17,3	15,7	16,5	18,6	18,1	17,9	18,6	20,7
Leigjandi, lækkað verð eða endurgjaldslaust	5,6	3,6	6,3	5,1	9,0	6,7	13,7	14,0	14,4	13,0	15,9
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. heimilisgerð											
1 fullorðinn, karl	23,2	19,7	22,0	21,9	20,1	24,1	28,0	18,0	16,4	23,8	26,4
1 fullorðinn, kona	17,9	15,8	13,7	17,1	17,8	16,2	20,8	18,7	17,1	15,9	19,2
2 fullorðnir <65, barnlaus	11,3	9,8	8,5	11,9	8,4	9,4	8,2	10,3	9,0	7,3	9,2
2 fullorðnir, annar>64, barnlaus	6,9	4,4	5,6	5,4	5,0	2,3	4,9	4,5	3,4	3,9	4,0
1 fullorðinn m. barn/börn	13,7	16,0	14,6	11,5	14,8	18,9	21,3	21,4	22,3	17,8	20,2
2 fullorðnir, 1 barn	12,0	13,3	9,5	11,5	7,0	6,3	6,4	7,4	7,0	6,6	7,9
2 fullorðnir, 2 börn	14,8	18,1	8,9	11,9	9,3	9,3	11,2	4,8	6,1	4,4	8,1
2 fullorðnir, >2 börn	14,7	20,2	12,0	14,0	11,5	9,9	12,3	7,6	7,4	7,1	7,4
% með verulega íþyngjandi húsnæðiskostnað e. tekjubilum											
Lægsta tekjubil 1-20%	30,0	30,5	25,5	23,3	25,3	27,9	29,7	27,3	25,3	24,9	30,6
Annað tekjubil 21-40%	8,3	12,3	7,4	9,7	7,1	7,7	7,3	8,4	8,7	7,1	8,0
Þriðja tekjubil 41-60%	8,6	8,9	8,5	8,9	7,2	4,8	5,9	3,9	4,4	3,7	4,7
Fjórdða tekjubil 61-80%	8,7	12,9	6,5	8,8	4,8	4,6	5,9	3,6	3,4	3,0	3,5
Efsta tekjubil 81-100%	7,1	6,9	5,2	6,3	3,1	3,7	2,6	2,8	2,9	2,2	2,0

Heimild: Eurostat

Húsnæðiskostnaður: Eftirfarandi liðir teljast til húsnæðiskostnaðar; húsaleiga, vaxtakostnaður og verðbætur vegna lána, viðhald, viðgerðir, bruna-, og fasteignatrygging, rafmagn, hiti og fasteignagjöld. Húsaleigubætur og vaxtabætur eru dregnar frá húsnæðiskostnaði hjá þeim sem fá slíkar bætur greiddar.

Byrði húsnæðiskostnaðar: Húsnæðisbyrði er reiknuð sem hlutfall ráðstöfunartekna á neyslueiningu sem er varið í húsnæðiskostnað. Þegar heildarþróun samfélagsins er skoðuð er almennt miðað við miðgildi húsnæðisbyrðarinnar þar sem dreifing húsnæðisbyrðarinnar er skekkt uppávið.

Verulega íþyngjandi húsnæðiskostnaður: Verulega íþyngjandi húsnæðiskostnaður er skilgreindur sem húsnæðiskostnaður sem nemur a.m.k. 40% af ráðstöfunartekjum heimilis.

Staða á húsnæðismarkaði: Þegar staða fólks á fasteignamarkaði er skilgreind er byrjað á því að greina í sundur fólk sem býr í eigin húsnæði og fólk sem leigir húsnæði sitt. Þessum hópum er svo skipt upp í tvo undirhópa. Fólk sem býr í eigin húsnæði skiptist í eigendur með og án húsnæðislána. Leigjendum er skipt í þá sem leigja húsnæði sitt á almennum markaði og þá sem leigja húsnæði sitt undir markaðsverði í gegnum tiltekin húsnæðisúrræði á borð við félagslegar leiguíbúðir sveitarfélaga eða námsmannahúsnæði. Að auki er einn hópur til viðbótar, þ.e. fólk sem býr gjaldfrjálst í húsnæði sem ekki er þeirra eigin. Sá hópur er hinsvegar of fámennur til að nota í greiningar.

Tekjubilin sem hér um ræðir eru fimmtungabil. Dreifingu ráðstöfunartekna er skipt í fimm jafn stór bil sem hvert um sig inniheldur 20% fólks.

Tafla 24. Útgjöld til félagsverndar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Útgjöld ríkisins til almannatrygginga og velferðarmála, % af vergri landsframleiðslu										
Almannatryggingar og velferðarmál, alls	8,13	8,19	8,53	10,68	10,67	11,13	10,61	10,17	10,16	9,48
1. Sjúkdómar	0,06	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,07
2. Örorka og fötlun	2,08	2,09	2,26	2,57	2,60	2,81	2,81	2,87	2,95	2,80
3. Öldrun	2,16	2,14	2,14	2,10	2,01	2,46	2,48	2,45	2,57	2,50
4. Eftirlifendur	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01
5. Fjölskyldur og börn	2,45	2,47	2,43	2,63	2,61	2,31	2,24	2,35	2,33	2,14
6. Atvinnuleysi	0,25	0,23	0,35	1,64	1,58	1,46	1,29	0,95	0,73	0,55
7. Húsnæðisaðstoð	0,63	0,58	0,65	0,92	1,00	1,36	1,07	0,71	0,70	0,57
8. Félagsleg aðstoð, ótalin annars staðar	0,16	0,27	0,30	0,37	0,41	0,42	0,42	0,42	0,43	0,41
9. Almennatryggingar og velferðarmál	0,32	0,35	0,33	0,38	0,38	0,24	0,22	0,36	0,37	0,42
Útgjöld til fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga með fleiri en 250 íbúa										
Á verðlagi ársins 2015 í m.kr.	2214,8	2106,8	2344,3	2841,6	3520,1	4168,9	4378,5	4721,3	4833,9	4504,9
Breyting milli ára á föstu verðlagi %	-11,3	-4,9	11,3	21,2	23,9	18,4	5,0	7,8	2,4	-6,8

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um opinber útgjöld og útgjöld sveitarfélaga eru sóttar til Hagstofu Íslands. Útgjöldin eru flokkuð eftir málaflokkum með það í huga að sýna þátt hins opinbera á mismunandi málavíðum þess. Hér eru sýndar tölur um útgjöld til menntamála, atvinnuleysis, félagsaðstoðar, örorku/fötlun og öldrunar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu hvað varða ofangreinda þætti.

Útgjöldin sýna verðlag hvers árs en að auki hefur talnaefni verið sett fram með ýmsum hætti til að gefa gleggri vísbendingar um raunþróun. Þannig hafa bæði verðvísitölur samneyslunnar og verðvísitala neyslu-verðs verið notaðar á útgjaldaliði til að nálgast raunbreytingar. Sömuleiðis hefur hlutfall útgjalda af landsframleiðslu verið reiknað til þess að fá mat á opinberum umsvifum í samhengi við umsvif í efnahagslífinu í heild.

Tafla 25. Einstaklingar í alvarlegum vanskilum að meðaltali í hverjum mánuði

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Janúar	16.430	16.058	15.771	17.887	20.413	23.312	26.096	27.248	27.559	26.738
Febrúar	16.255	16.116	15.777	18.153	20.609	23.375	26.369	27.202	27.386	26.579
Mars	16.507	16.040	15.871	18.493	20.782	23.835	26.448	27.423	27.417	26.422
Apríl	16.392	16.027	15.981	19.101	21.185	24.260	26.578	27.612	27.438	25.973
Máí	16.323	15.874	16.090	19.534	21.582	24.876	26.376	27.744	27.526	25.721
Júní	16.283	15.896	16.183	19.906	21.724	25.076	26.339	27.986	27.455	25.551
Júlí	16.285	15.802	16.226	19.141	21.740	25.692	26.586	28.334	27.505	25.686
Ágúst	16.201	15.809	16.397	19.584	21.928	25.518	26.666	28.321	27.813	25.701
September	16.129	15.809	16.448	19.609	22.109	25.504	26.525	28.099	27.166	25.694
Október	16.160	15.707	16.859	19.530	22.428	25.685	26.615	28.048	26.779	25.504
Nóvember	16.232	15.697	17.103	19.886	22.653	25.734	26.868	28.140	26.714	25.459
Desember	16.237	15.782	17.541	20.048	22.886	25.918	26.894	28.061	26.928	25.265

Heimild: CreditInfo

Alvarlegt vanskil: Þegar skuldari hefur verið á vanskilaskrá í 40 daga eða lengur er hann skilgreindur í alvarlegum vanskilum skv. skilgreiningu hjá CreditInfo. Í vanskilaskránni eru m.a. upplýsingar um innheimtuaðgerðir sem eiga sér stað eða eru yfirvofandi og komið hafa til kasta sýslumannsembætta eða héraðsdómstóla. Öll lán; fasteignalán og neyslulán hjá bönkum, íbúðalánasjóði og fjármögnunarfyrirtækjum falla hér undir. Ekki var hægt að fá gögnin sundurliðuð eftir kyni.

Tafla 26. Eignir og skuldir heimila eftir tíundarbilum tekna (í milljónum ÍSK)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eignir alls	2508965	2897590	3471164	3784972	3882551	3558137	3740372	3972759	4124090	4416482	4791742
1. tíund	18046	18252	23286	23725	32024	57266	91635	92256	94391	51110	50410
2. tíund	29624	29500	33378	37953	49030	53321	63197	66857	68503	65417	70169
3. tíund	84766	88782	95312	86141	87794	90594	105930	119160	119884	128682	142317
4. tíund	116800	124234	140935	145119	170579	181749	203916	213738	216439	217923	226616
5. tíund	158539	165711	180466	193656	217243	204468	217654	226557	228697	244742	252944
6. tíund	223688	233542	270130	291359	311649	297796	327121	339884	341413	353601	370630
7. tíund	285991	313979	370119	404553	435706	428149	452856	485708	498207	528872	562139
8. tíund	354972	406862	475424	529882	556757	522436	555448	588263	607311	644429	696692
9. tíund	432954	502956	600529	664870	685059	635533	679723	704471	733824	797558	868878
10. tíund	803585	1013771	1281585	1407714	1336710	1086825	1042892	1135864	1215423	1384146	1550945
Skuldir alls	948850	1153313	1399810	1748685	1995540	1993198	1884117	1918307	1921914	1897299	1842529
1. tíund	10222	11174	13414	18058	24263	39052	43053	52463	50447	42517	33776
2. tíund	15261	15709	19290	25292	33123	40438	44916	43752	42546	37991	35745
3. tíund	25141	29656	34821	43049	54407	57269	61359	62173	57816	58897	57920
4. tíund	39041	44531	52367	65237	80051	78582	76160	78983	76415	73533	71246
5. tíund	63929	72033	83626	101600	122814	120311	119622	117522	109298	106099	99793
6. tíund	87025	100142	119357	159541	189799	177349	169425	172218	169363	164523	156345
7. tíund	120734	143763	171799	218890	253457	237578	224068	226545	228374	228808	216948
8. tíund	157661	193327	229037	286367	323777	315044	297410	300631	309481	301315	302039
9. tíund	188248	234875	282731	364005	402751	398592	369002	387627	394789	397533	395564
10. tíund	241588	308102	393368	466646	511099	528984	479101	476394	483386	486083	473154
Eigið fé alls	1560115	1744277	2071353	2036286	1887011	1564939	1856255	2054452	2202176	2519183	2949212
1. tíund	7824	7078	9871	5667	7761	18214	48582	39793	43944	8593	16635
2. tíund	14362	13790	14088	12660	15907	12883	18282	23105	25956	27426	34424
3. tíund	59625	59127	60491	43092	33387	33325	44571	56988	62068	69785	84398
4. tíund	77759	79702	88568	79882	90529	103167	127757	134755	140023	144391	155370
5. tíund	94610	93678	96840	92056	94429	84157	98032	109035	119400	138643	153151
6. tíund	136663	133400	150773	131818	121850	120447	157695	167666	172050	189078	214285
7. tíund	165257	170216	198320	185662	182249	190571	228788	259163	269833	300064	345191
8. tíund	197311	213535	246387	243515	232980	207392	258038	287632	297829	343114	394653
9. tíund	244706	268081	317798	300865	282308	236941	310720	316844	339035	400025	473314
10. tíund	561997	705669	888217	941068	825611	557841	563791	659471	732037	898063	1077791

Heimild: Hagstofa Íslands

Skuldir eru samanlagðar heildarskuldir fjölskyldu. Til heildarskulda teljast allar skuldir fjölskyldu að meðtöldum fasteignaskuldum sem eru skuldir vegna fasteignakaupa. Skuldir vegna kaupleiguþúða eru ekki taldar með. Skuldir alls ná til allra í þýðinu, einnig þeirra sem skulda ekkert. Breytan skuldsettir er notuð um þá sem skulda einhverja fjárhæð.

Eignir eru allar eignir fjölskyldu, þ.e. fasteignir (bæði innlendar og erlendar), peningalegar eignir (innlán, verðbréf og aðrar peningalegar eignir), aðrar eignir auk ökutækja.

Eiginfjárstaða er mismunur á heildareignum og heildarskuldum.

Ráðstöfunartekjur eru heildartekjur að frádregnum gjöldum. Heildartekjur eru samtala atvinnutekna, fjármagnstekna og annarra tekna.

Tíundarmörk sýna dreifingu fjárhæða (t.d. skulda og eigna) sem er raðað í tíu hluta, tíundir (e. deciles). Reglan er að þau 10% af fjölda sem hafa lægstu fjárhæðirnar eru í neðstu tíundinni og þau 10% sem eru með hæstu fjárhæðirnar tilheyra efstu tíundinni. Í öllum útreikningi á dreifingum eru mörkin ákveðin í samræmi við skiptinguna. Þannig eiga tíundarmörk við í hverju 10% bili, fjórðungsmörk í hverju 25% bili o.s.frv. Fjárhæðir sem liggja innan hvernar tíundar eru síðan lagðar saman í samtölu tíundarhluta. Í umfjöllun um dreifingu skulda (þ.e. skiptingu í tíundir) er eingöngu miðað við skuldsetta einstaklinga, þ.e. skuldlausir hafa verið fjarlægðir úr þýðinu.

Tafla 27. Eignir og skuldir heimila eftir tíundarbilum eigna (í milljónum ÍSK)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eignir alls	2508965	2897590	3471164	3784972	3882551	3558137	3740372	3972759	4124090	4416482	4791742
1. tíund	0	0	0	159	262	339	306	327	332	409	395
2. tíund	0	0	0	2171	2723	2885	2916	3067	3215	3570	3862
3. tíund	2124	0	1370	7308	8401	8094	8402	8683	8869	9365	10065
4. tíund	16364	11889	13920	22378	24639	22207	22309	22046	21450	21693	22623
5. tíund	108783	91897	101201	104328	117103	101990	105898	98407	85145	78518	72799
6. tíund	209747	226438	259528	277076	288835	263690	282024	296109	297633	307745	316624
7. tíund	281737	318246	368842	399076	404969	371966	397512	428087	447160	481901	523727
8. tíund	364029	415875	485940	528886	536614	492487	526864	567608	596532	645372	706236
9. tíund	505671	581342	682431	743395	758672	693384	742700	803548	846763	911701	994550
10. tíund	1020510	1251902	1557931	1700197	1740333	1601095	1651441	1744878	1816990	1956208	2140861
Skuldir alls	948850	1153313	1399810	1748685	1995540	1993198	1884117	1918307	1921914	1897299	1842529
1. tíund	10892	11595	11740	7749	16426	30749	29696	28905	29535	28830	28437
2. tíund	340	0	0	9362	17148	29033	28008	27812	27719	28195	27952
3. tíund	9622	0	10468	10568	18268	26127	29172	29774	31242	30024	29947
4. tíund	16321	16420	19010	21384	34067	36465	36929	37904	37443	35883	33515
5. tíund	68102	64175	73716	79761	104565	95708	85580	77495	65021	55430	47797
6. tíund	120675	143011	170565	217534	254009	254242	246147	246286	239791	231693	216223
7. tíund	148014	180262	214546	276034	318686	324049	316431	323625	332163	334855	329434
8. tíund	166824	207157	247790	314953	346421	349536	334351	348047	359599	362562	359359
9. tíund	180002	224063	268939	346158	385611	389326	366211	381462	388206	387770	384780
10. tíund	228057	306630	383038	465182	500339	457963	411592	416997	411195	402058	385085
Eigið fé alls	1560115	1744277	2071353	2036286	1887011	1564939	1856255	2054452	2202176	2519183	2949212
1. tíund	-10892	-11595	-11740	-7591	-16164	-30410	-29390	-28578	-29203	-28421	-28042
2. tíund	-340	0	0	-7191	-14425	-26148	-25092	-24745	-24504	-24625	-24091
3. tíund	-7498	0	-9097	-3260	-9867	-18033	-20770	-21092	-22372	-20659	-19882
4. tíund	43	-4532	-5090	994	-9429	-14258	-14620	-15858	-15993	-14190	-10893
5. tíund	40681	27722	27485	24566	12538	6282	20318	20912	20124	23089	25001
6. tíund	89072	83428	88963	59541	34826	9448	35877	49823	57842	76053	100401
7. tíund	133723	137984	154297	123042	86283	47916	81081	104462	114997	147046	194293
8. tíund	197204	208718	238151	213933	190193	142950	192514	219561	236933	282810	346876
9. tíund	325669	357279	413491	397237	373062	304058	376488	422086	458557	523931	609770
10. tíund	792453	945272	1174893	1235015	1239995	1143133	1239849	1327881	1405795	1554150	1755776

Heimild: Hagstofa Íslands

Tafla 28. Fjöldi gjaldþrotáurskurða á búum einstaklinga eftir kyni

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alls	478	298	367	389	275	195	116	154	201	112	139	185	291	368	540	456
Konur	72	81	115	96	55	35	26	36	38	13	18	24	55	98	152	129
Karlar	406	217	252	293	220	160	90	118	163	99	121	161	236	270	388	327

Heimild: Dómsstólaráð

Gjaldprot: Skuldari getur krafist að bú sitt verði tekið til gjaldþrotaskipta ef hann getur ekki staðið í fullum skilum við lánveitenda þegar kröfur þeirra falla í gjalddaga og ekki verður talið sennilegt að greiðsluördugleikar hans muni líða hjá innan skamms tíma. Að sama skapi getur lánveitandi að uppfylltum skilyrðum krafist að bú skuldara verði tekið til gjaldþrotaskipta.

Tafla 29. Öryggi, afbrot og löggæsla

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skráð afbrot á hverja 10.000 íbúa										
Þjófnaður	115,5	100,7	138,5	160,6	154,7	131,7	129,3	126,7	112,1	121,8
Innbrot	79,0	74,1	87,3	110,6	90,1	59,6	42,8	33,7	34,9	38,5
Ofbeldisbrot	42,3	46,0	42,1	36,3	36,9	33,8	35,6	36,7	37,8	47,6
Kynferðisbrot	9,4	11,4	11,8	10,0	10,2	11,4	11,4	22,6	12,8	13,3
Svarendur sem segjast vera mjög/frekar öruggir í samfélaginu										
Örugg(ur) í eigin hverfi þegar myrkur er skolið á (Mjög/frekar):			91,5	91,6		90,5		90,6	92,2	92,6
Karlar			97,2	97,9		95,0		95,2	96,3	95,0
Konur			86,1	85,4		85,9		85,8	87,9	90,2
% mjög/frekar örugg(ur) í miðborg Rvk. E. myrkur eða eftir miðnætti um helgar			32,4	32,6		34,9		36,9	39,8	39,4
Karlar			47,2	48,7		48,8		50,2	54,8	53,4
Konur			18,3	17,3		19,2		22,2	24,5	24,4
Svarendur sem segjast hafa orðið þolendur afbrots eftir tegund afbrots										
Innbrot eða þjófnaður			9,1	9,2		9,9				
Innbrot								6,4	5,5	6,3
Þjófnaður								12,5	10,1	10,4
Ofbeldisbrot			3,9	2,6		3,4		3,3	3,0	2,6
kynferðisbrot			0,8	0,3		0,5		1,2	1,7	1,9
Fjöldi lögreglumanna per 10.000 íbúa	27,0	26,5	25,8	26,2	22,9	22,4	23,7	21,1	20,9	21,6
Útgjöld til löggæslu, % VLF	0,83	0,76	0,72	0,97	0,67	1,03	0,75	0,69	0,71	0,76

Heimild: Ríkislögreglustjóri og Hagstofa Íslands

Tölur um afbrot eru sóttar til Ríkislögreglustjóra og sýna fjölda skráðra afbrota á landsvísu. Athygli er vakin á því að einn og sami einstaklingur getur verið skráður fyrir fleiri en einu brot. Ekki er mögulegt að kyngreina skráð afbrot þar sem um er að ræða talningu brota. Til að mynda geta tveir aðilar, karl og kona, verið kærð fyrir eitt og sama brotið. Þá er ekki alltaf vitað hver er ábyrgur fyrir brotinu.

Tölur um öryggi í samfélaginu og reynslu af afbrotum eru sóttar til Ríkislögreglustjóra en embættið stendur að könnuninni ásamt Lögreglunni á höfuðborgarsvæðinu. Tölurnar byggja á könnun um reynslu landsmanna af afbrotum. Kannanir voru lagðar fyrir landsmenn árin 2008, 2009, 2011, 2013 og 2014.

Kafli 4. Heilsa

Tafla 30. Mat fólks á eigin heilsu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hlutfall sem telur heilsa sína góða/mjög góða												
Karlar	82,1	82,4	82,3	82,6	82,4	81,9	79,4	79,4	78,9	79,5	79,3	80,1
Karlar, 65+	54,5	53,5	57,5	60,4	55,9	58,0	52,8	58,4	57,7	58,9	58,9	63,5
Konur	75,1	76,7	79,6	75,8	78,8	78,7	76,2	76,1	74,8	74,1	72,9	72,6
Konur, 65+	44,0	41,9	51,3	47,2	49,7	51,4	47,9	46,6	51,1	50,2	53,6	50,4
Lægsti fimmtungur	68,5	71,6	72,5	69,4	71,6	75,7	73,9	73,6	72,4	72,8	69,1	69,2
Lægsti fimmtungur, 65+	39,6	38,6	44,2	43,4	45,6	44,5	37,1	44,1	41,8	48,9	49,5	52,4
Hæsti fimmtungur	85,8	88,2	88,2	85,6	88,0	84,3	80,8	84,7	85,4	82,3	82,3	83,9
Hæsti fimmtungur, 65+	68,7	77,4	79,4	77,9	76,3	70,6	66,4	77,9	74,4	65,1	66,2	78,0
Hlutfall sem telur að heilsan takmarki/takmarki mjög daglegt líf												
Karlar	16,7	16,4	15,2	9,4	11,0	13,3	13,6	14,4	13,7	12,1	13,4	13,3
Karlar, 65+	33,7	30,5	25,6	14,6	23,6	29,9	26,9	23,6	24,8	20,3	20,4	20,6
Konur	25,4	22,8	22,1	15,2	16,1	17,4	19,4	19,8	20,2	21,4	22,5	23,2
Konur, 65+	42,7	41,3	39,0	22,6	32,6	34,7	32,8	35,2	33,3	28,7	31,3	30,0
Lægsti fimmtungur	26,5	24,5	26,1	15,0	21,3	20,7	18,9	18,0	18,9	21,1	22,5	22,8
Lægsti fimmtungur, 65+	43,5	38,3	36,1	21,9	30,6	38,1	35,0	27,9	33,7	28,0	33,5	29,0
Hæsti fimmtungur	16,0	12,6	13,0	9,4	10,9	13,3	12,9	13,1	11,2	12,5	13,4	14,4
Hæsti fimmtungur, 65+	31,5	17,8	21,5	17,4	19,1	27,7	17,7	14,0	14,1	19,0	21,7	20,6
Hlutfall sem býr við langvarandi veikindi												
Karlar	22,5	22,3	21,7	15,3	23,8	25,7	26,3	26,7	25,6	25,4	26,7	25,1
Karlar, 65+	38,3	37,3	35,2	23,0	43,0	51,4	46,3	43,9	47,7	43,9	41,2	37,2
Konur	30,8	28,0	27,1	21,1	28,3	29,4	31,2	33,2	32,0	33,1	34,4	35,3
Konur, 65+	50,3	49,1	47,1	28,7	47,4	49,8	51,7	57,9	50,5	50,1	48,9	47,2
Lægsti fimmtungur	31,4	28,7	32,2	22,1	32,9	31,9	30,9	30,5	30,3	30,7	34,6	34,2
Lægsti fimmtungur, 65+	47,5	44,7	45,8	30,3	43,2	50,5	55,9	50,0	54,3	47,1	52,9	45,2
Hæsti fimmtungur	22,2	17,8	18,4	15,6	22,6	25,9	27,0	26,8	25,5	24,7	26,8	27,2
Hæsti fimmtungur, 65+	33,4	20,3	25,0	21,9	41,2	51,0	39,7	40,3	42,0	39,0	38,2	36,9

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um mat fólks á eigin heilsu eru sóttar úr lífsskjarakönnun Hagstofu Íslands. Könnunin er hluti af samræmdri lífsskjararannsókn Evrópusambandsins og hefur hún verið framkvæmd árlega hér á landi frá árinu 2004.

Áhrif heilsufars á daglegt líf: Í könnuninni er spurt: Almennt séð finnst þér þú vera við mjög góða, góða, sæmilega, slæma eða mjög slæma heilsu? Hér er tekið mið af svörum þeirra sem eru með góða eða mjög góða heilsu eftir kyni og tekjuhópum (lægsta/hæsta fimmtungi).

Færni í daglegu lífi: Í könnuninni er spurt: Í sex mánuði samfleytt eða lengur, hefur heilsufar þitt hamlað eða takmarkað þig á einhvern hátt í einhverju sem reikna má með að flest fólk geti gert? Myndir þú segja að þessar takmarkanir væru alvarlegar? Svörin eru skoðuð annars vegar eftir kyni og því hvort fólk telst til tekjuhóps ílægsta eða hæsta fimmtungi.

Langvarandi veikindi: Langvarandi veikindi á við þegar veikindi eða vandamál sem hafa varað eða reiknað er með að muni vara í 6 mánuði eða lengur. Svörin eru skoðuð annars vegar eftir kyni og því hvort fólk telst til tekjuhóps ílægsta eða hæsta fimmtungi.

Tekjubilin sem hér um ræðir eru fimmtungabil. Dreifingu ráðstöfunartekna er skipt í fimm jafn stór bil sem hvert um sig inniheldur 20% fólks.

Tafla 31. Lyfjanotkun 18 ára og eldri, skilgreindir dagsskammtar á 1000 íbúa

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hjarta- og æðasjúkdómalyf										
Alls	406,09	424,88	445,91	452,97	471,91	497,2	496,34	507,76	498,4	503,9
Karlar	418,13	436,75	464	474,46	498,72	528,58	532,78	550,58	545,8	553,2
Konur	393,98	412,61	427,07	430,94	445	465,91	460,12	465,26	451,4	454,8
Tauga- og geðlyf										
Alls	322,5	334,49	346,26	355,96	381,22	392,13	393,67	410,6	408,4	426,3
Karlar	256,16	261,77	271,26	284,23	304,66	313,22	317,13	330,5	330,2	344,7
Konur	389,2	409,67	424,32	429,5	458,04	470,82	469,75	490,1	486,1	507,5
Svefnlyf og róandi lyf										
Alls	83,69	86,478	89,818	91,404	98,189	98,887	95,282	94,867	89,9	88,6
Karlar	60,33	61,319	64,25	66,765	72,086	73,032	70,488	70,288	67,2	66,5
Konur	107,18	112,49	116,43	116,66	124,38	124,67	119,92	119,26	112,4	110,6
Punglyndislyf										
Alls	112,4	114,43	117,3	123,0	128,2	134,8	137,8	146,3	150,0	163,9
Karlar	80,1	81,4	83,7	89,9	93,1	97,6	99,8	105,3	108,0	117,6
Konur	145,8	148,6	152,0	156,2	163,3	171,7	175,5	187,0	192,0	210,1
Methylphenidat (lyf við ADHD)										
Alls	9,1	10,5	11,1	12,9	14,6	15,2	17,4	19,5	20,5	24,6
Karlar	7,5	9,5	10,3	13,1	14,3	15,2	18,6	21,7	24,0	27,5
Konur	5,4	7,1	8,2	9,9	12,0	12,7	14,7	17,0	18,5	21,6

Heimild: Landlæknisembættið

Lyfjanotkun, skilgreindir dagsskammtar: Skilgreindir dagsskammtar (e. defined daily dose, DDD) er stöðluð mælieining sem gefin er út af WHO og byggist á Norrænni lyfjanotkun. DDD er meðalskammtur aðalábendingar lyfs og miðast við 70 kg einstakling. Það gefur því ekki raunsanna mynd þegar börn eru skoðuð. Þá tekur DDD ekki tillit til meðferðarhaldni þeirra er taka lyfin. Við flokkun lyfja er notað ATC flokkunarkerfi sem er 5 þrepa flokkunarkerfi þar sem lyf eru flokkuð eftir því í hvaða líffærakerfi þeim er aðallega ætlað að hafa áhrif.

Tafla 32. Lífsvenjur og heilsa: Einstaklingar 15–79 ára sem reykja daglega (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alls	19,5	19,3	19,4	17,8	15,8	14,3	14,4	13,9	11,6	12,6	11,0
Karlar	19,5	21,3	20,7	20,3	15,9	14,5	14,6	15,0	10,9	12,0	10,9
Konur	19,5	17,4	18,2	15,3	15,7	14,1	14,2	12,7	12,3	13,1	11,1

Heimild: ÁTVR og Hagstofa Íslands

Reykingar: Einstaklingar 15-79 ára sem reykja daglega.

Tafla 33. Einstaklingar sem neita séum um heilbrigðisþjónustu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tannlæknir											
Alls	13,7	14,3	14,1	10,9	10,0	10,6	12,2	13,8	12,5	13,1	13,1
Eftir tekjubilum											
0-20%	17,1	15,9	17,1	16,5	15,7	17,1	20,1	21,6	16,7	19,4	23,3
20-40%	13,3	17,8	17,4	12,6	13,7	12,5	13,7	17,5	16,0	17,1	15,1
40-60%	15,2	14,2	16,8	11,6	9,2	10,1	12,8	12,7	13,6	12,7	11,3
60-80%	12,1	14,1	11,1	9,1	6,4	8,9	8,9	10,4	9,2	9,4	7,8
80-100%	10,7	9,5	8,0	4,9	4,9	4,6	5,5	6,6	7,2	6,8	8,1
Sleptu þjónustu vegna þess að hún er of dýr											
Alls	7,2	6,7	5,8	6,2	5,6	7,1	9,3	11,2	10,0	11,1	10,4
Eftir tekjubilum											
0-20%	10,0	10,1	9,5	10,5	9,6	12,4	15,5	19,2	14,6	17,8	19,2
20-40%	8,5	9,7	7,7	8,3	9,4	10,3	11,5	15,0	12,9	15,1	12,6
40-60%	8,5	6,3	6,7	6,2	4,2	5,8	10,1	10,2	10,8	10,7	9,5
60-80%	5,6	4,9	3,9	5,3	3,4	4,8	6,6	6,7	7,1	6,9	5,6
80-100%	3,5	2,5	1,4	0,8	1,4	2,3	3,1	4,8	4,5	5,0	5,0
Læknir eða sérfræðingur											
Alls	.	.	3,8	7,4	5,8	6,7	7,1	7,4	7,3	7,2	8,6
Eftir tekjubilum											
0-20%	.	.	4,0	11,0	9,2	10,8	10,6	11,2	10,7	11,8	15,3
20-40%	.	.	5,0	7,5	6,5	7,3	6,7	7,8	7,9	8,4	9,1
40-60%	.	.	4,3	5,8	5,8	6,3	5,3	7,4	8,3	6,7	6,4
60-80%	.	.	3,9	7,0	4,6	5,0	8,4	6,2	5,5	4,9	7,5
80-100%	.	.	1,9	5,7	2,8	4,2	4,5	4,5	4,2	4,1	4,7
Sleptu þjónustu vegna þess að hún er of dýr											
Alls	.	.	0,8	1,5	1,2	1,7	2,5	3,4	3,7	2,9	3,4
Eftir tekjubilum											
0-20%	.	.	1,2	3,0	2,4	3,6	4,9	6,8	6,6	5,9	6,3
20-40%	.	.	1,1	2,2	1,7	2,5	2,3	4,4	3,8	4,5	3,8
40-60%	.	.	0,9	1,1	0,4	1,1	2,3	2,5	4,3	2,4	2,8
60-80%	.	.	0,8	0,9	0,7	0,7	2,6	1,7	2,2	1,2	2,5
80-100%	.	.	0,0	0,2	0,5	0,5	0,7	1,5	1,7	0,6	1,7

Heimild: Hagstofa Íslands

Ástæður sem fólk nefndi fyrir því að það leitaði ekki til læknis eða tannlæknis þótt það hafi þurft á því að halda.

1: Hafði ekki efni á því (of dýrt)

2: Biðlisti

3: Hafði ekki tíma vegna vinnu eða persónulegra mála

4: Of langt ferðalag eða skortur á samgöngum

5: Ötti við tannlækna, lækna, spítala, læknis meðferð eða skoðun

6: Vildi bíða og sjá hvort vandamálið lagaðist af sjálfu sér

7: Vissi ekki um góðan lækni eða sérfræðing

8: Aðrar ástæður

Íslendingar meta heilsufar sitt almennt séð sem gott því Ísland var í sjötta sæti þegar Evrópuþjóðum var raðað eftir mati á eigin heilsufari. Á Íslandi meta karlar almennt séð heilsufar sitt betra en konur.

Tafla 34. Útgjöld til heilbrigðismála

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Heilbrigðisútgjöld af vergri landsframleiðslu											
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera	7,71	7,52	7,57	7,60	7,46	7,11	6,97	6,98	7,02	7,12	7,02
Heilbrigðisútgjöld einkaaðila	1,72	1,62	1,53	1,52	1,64	1,74	1,68	1,69	1,68	1,66	1,60
Heilbrigðisútgjöld alls	9,43	9,14	9,10	9,12	9,10	8,85	8,65	8,67	8,70	8,78	8,62
Skipting opinberra heilbrigðisútgjalda, % af vergri landsframleiðslu											
1 Lækningavörur og hjálpartæki	0,74	0,72	0,70	0,79	0,85	0,78	0,73	0,69	0,62	0,60	0,56
11 Lyf	0,59	0,57	0,54	0,63	0,67	0,59	0,55	0,5	0,43	0,42	0,39
12 Hjálpartæki	0,15	0,15	0,16	0,16	0,18	0,19	0,18	0,19	0,18	0,18	0,17
2 Þjónusta við ferilsjúklinga	1,42	1,41	1,41	1,44	1,39	1,36	1,35	1,35	1,4	1,47	1,47
21 Almenn heilsugæsla	0,71	0,73	0,74	0,74	0,69	0,7	0,7	0,69	0,72	0,7	0,71
22 Sérfræðilæknar	0,34	0,32	0,32	0,35	0,38	0,36	0,36	0,36	0,36	0,41	0,41
23 Tannlækningar	0,12	0,11	0,1	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,09	0,12	0,13
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira	0,25	0,26	0,25	0,25	0,24	0,22	0,21	0,22	0,22	0,23	0,22
3 Sjúkrahúsaþjónusta	5,28	5,17	5,22	5,14	4,98	4,72	4,68	4,73	4,79	4,86	4,81
31 Almenn sjúkrahúsaþjónusta	3,81	3,7	3,75	3,71	3,58	3,34	3,23	3,32	3,36	3,41	3,38
32 Sérhæfð sjúkrahúsaþjónusta	0,08	0,08	0,08	0,1	0,12	0,1	0,11	0,1	0,09	0,08	0,08
33 Hjúkrunar- og endurhæfingastofnanir	1,39	1,39	1,39	1,33	1,28	1,28	1,34	1,31	1,34	1,37	1,34
4 Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta	0,05	0,04	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar	0,21	0,18	0,2	0,19	0,19	0,2	0,18	0,18	0,19	0,16	0,15
Opinber heilbrigðisútgjöld, alls	7,71	7,52	7,57	7,6	7,46	7,11	6,97	6,98	7,02	7,12	7,02

Heimild: Hagstofa Íslands

Upplýsingar um útgjöld til heilbrigðismála eru fengnar hjá Hagstofu Íslands. Heildarútgjöld til heilbrigðismála skiptast í opinber útgjöld og útgjöld einkaaðila (heimila). Heilbrigðisútgjöld eru sundurliðuð eftir meginþjónustuflokkum. Eru útgjöldin reiknuð á verðlagi hvers árs en eru einnig reiknuð á föstu verðlagi þ.e. staðvirt með verðvísitölum. Þá eru heilbrigðisútgjöld reiknuð á mann og einnig sem hlutfall af vergri landsframleiðslu.

Kafli 5. Börn

Tafla 35. Börn (0-17 ára) á heimilum undir lágtekjumörkum og sem skortir efnisleg gæði

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lágtekjuhluutfall	11,5	10,1	11,6	11,9	11,2	9,9	12,6	11,2	10,0	12,2	10,0	10,9
Heimilisgerð												
1 fullorðinn með barn/börn	22,4	15,9	29,3	27,8	30,1	24,0	33,6	30,9	28,3	29,9	24,2	32,0
2 fullorðnir með 1 barn	8,4	8,1	10,3	6,9	7,0	5,9	6,2	8,6	5,2	9,8	7,5	12,0
2 fullorðnir með 2 börn	7,4	8,4	6,8	7,9	3,7	4,6	6,3	7,1	6,0	5,9	4,3	5,1
2 fullorðnir með >2 börn	12,7	11,5	10,9	12,9	13,5	11,3	12,8	8,2	6,7	12,2	10,2	7,8
Skortur á efnislegum gæðum	8,9	9,2	8,4	9,5	2,9	3,5	8,4	8,0	8,9	8,3	7,8	6,8
Heimilisgerð												
1 fullorðinn með barn/börn	27,0	27,7	20,0	27,0	10,7	12,0	22,0	25,1	26,8	25,0	22,2	23,3
2 fullorðnir með 1 barn	4,5	5,8	5,4	7,8	1,4	1,9	6,2	5,0	5,4	4,0	1,2	4,0
2 fullorðnir með 2 börn	5,9	6,0	6,3	3,8	0,6	2,9	3,5	3,7	2,9	4,1	4,8	2,7
2 fullorðnir með >2 börn	5,9	6,8	8,1	9,6	2,6	1,6	7,7	5,1	5,9	6,0	6,1	4,6

Tafla 36. Mat 14-15 ára barna á fjárhag foreldra sinna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
% sem telja að foreldrar séu oft/nær alltaf illa staddir fjárhagslega											
Alls	3,9			5,2	6,6		5,7		5,0		3,9
Strákar	3,4			3,6	5		4,2		3,4		2,5
Stelpur	4,4			6,7	8,2		7,1		6,5		5,3
% sem telja að foreldrar eigi oft/nær alltaf varla peninga fyrir nauðsynjavörum											
Alls	4,2			4,2	4,5		4,5		5,7		4,7
Strákar	4			4,1	3,9		3,9		5,4		3,9
Stelpur	4,4			4,3	5,1		5,1		6,1		5,5
% sem telja að foreldrar hafi oft/nær alltaf ekki efni á að greiða fyrir tómsundastarf þeirra											
Alls	3,4			3,9	3,8		3,6		3,8		3,3
Strákar	3,2			3,1	3,3		3,1		3,4		2,8
Stelpur	3,5			4,6	4,3		4		4,3		3,8

Heimild: Rannsóknir og greining

Mat barna á fjárhag foreldra: Upplýsingar um skynjun barna á fjárhagsstöðu foreldra eru sóttar til Rannsókna & greiningar sem framkvæmir reglulega rannsóknir undir nafninu Ungt fólk og er unnin fyrir menntamálaráðuneytið. Rannsóknir um Ungt fólk eru samanburðarhæfar rannsóknir milli ára þar sem sömu spurningar eru lagðar fyrir nemendum á ólíkum tímabilum. Gagnasöfnun fer fram í grunn- og framhaldsskólum um allt land meðal bekkjarárganga sem verið er að rannsaka á hverjum tíma. Niðurstöður sem hér eru birtar byggjast á svörum grunnskólanema á aldrinum 14 ára og 15 ára. Könnunin var lögð fyrir nemendurna í febrúar. Spurt er:

1. Hve vel á við: Foreldrar þínir eru illa staddir fjárhagslega?
2. Foreldrar þínir hafa varla næga peninga til að borga brýnustu nauðsynjar (t.d. mat, húsnæði, síma)?
3. Foreldrar þínir hafa ekki ráð á þeirri tómsundastarfsemi sem þú vilt helst stunda?

Tafla 37. Lífsvenjur barna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Segja tengsl þeirra við foreldra séu oft/nær alltaf utan skóla virka daga											
14–15 ára	32,8		36,8	36,6	49,6		46,3		50,0		52,6
Strákar	31,9		34,5	35,3	47,6		43,6		49,0		50,1
Stelpur	33,7		39,1	38,0	51,5		48,9		51,0		56
Segjast eyða oft/nær alltaf tíma með foreldrum um helgar											
14–15 ára	36,8		44,2	43,3	55,8		57,8		63,0		67,4
Strákar	38,0		43,9	43,0	54,5		56,3		62,0		65,9
Stelpur	35,6		44,4	43,6	57,0		59,2		64,0		68,9
Segjast stunda íþróttir fjórum sinnum í viku eða oftar											
14–15 ára	31,8		34,0	33,6	42,2		39,0		39,0		39,6
Strákar	36,2		38,6	39,1	45,6		42,8		44,0		42,5
Stelpur	27,3		29,4	28,2	38,9		35,3		35,0		36,6
Segjast reykja eina sígarettu á dag eða fleiri											
13 ára	3,0	2,0	1,0	1,0	2,0	1,2	1,0	0,6	0,6	0,3	0,7
Strákar	2,0	2,0	2,0	1,0	3,0	1,2	1,0	0,4	0,5	0,4	1,1
Stelpur	3,0	2,0	2,0	1,0	2,0	1,3	1,0	0,8	0,7	0,3	0,4
15 ára	12,0	10,0	11,0	10,0	7,0	5,0	3,4	3,1	2,1	2,5	2,7
Strákar	11,0	10,0	10,0	9,0	7,0	4,5	3,7	3,5	1,8	2,3	2,5
Stelpur	13,0	11,0	10,0	10,0	7,0	5,5	3,0	2,6	2,5	2,6	3
Segjast hafa orðið ölvuð síðustu 30 daga											
13 ára	5,0	3,0	3,0	2,0	3,0	1,3	1,5	1,0	1,3	0,6	0,9
Strákar	5,0	4,0	4,0	2,0	3,0	1,4	1,9	0,8	1,3	0,8	0,9
Stelpur	5,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	1,1	1,2	1,2	0,5	0,8
15 ára	26,0	20,0	18,0	19,0	14,0	9,1	7,3	5,2	5,2	4,6	5,2
Strákar	23,0	17,0	16,0	16,0	14,0	9	7,5	4,7	5,0	4,3	4,5
Stelpur	26,0	21,0	20,0	22,0	15,0	9,3	7,1	5,7	5,9	4,9	5,8
Segjast hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina											
13 ára	2,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,1	1,2	1,0	0,9	0,6	1,0
Strákar	3,0	2,0	2,0	1,0	3,0	1,4	1,8	0,9	1,1	0,8	1,5
Stelpur	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,7	0,6	1,0	0,8	0,4	0,5
15 ára	9,0	7,0	7,0	6,0	6,0	3,2	2,7	3,1	2,3	3,3	3,3
Strákar	10,0	8,0	8,0	8,0	6,0	3,3	3,2	3,3	2,6	3,3	3,1
Stelpur	8,0	6,0	6,0	5,0	4,0	3,1	2,3	2,9	2,1	3,2	3,4

Heimild: Rannsóknir og greining

Upplýsingar um samveru barna við foreldra, þátttöku þeirra í íþróttum og áhættu hegðun eru sóttar til Rannsókna & greiningar sem framkvæmir reglulega rannsóknir undir nafninu Ungt fólk og er unnin fyrir mennta- og menningar-málaráðuneytið.

Rannsóknir um Ungt fólk eru samanburðarhæfar rannsóknir milli ára þar sem sömu spurningarnar eru lagðar fyrir nemendur milli tímabila. Gagnasöfnun fer fram í grunn- og framhaldsskólum um allt land meðal bekkjar-árganga sem verið er að rannsaka á hverjum tíma. Niðurstöður sem hér eru birtar byggjast á svörum grunn-skólanema á aldrinum 14-15 ára. Könnunin var lögð fyrir nemendurna í febrúar.

Tafla 38. Börn og heilsa

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Burðarmálsaðauði af 1.000 fæddum börnum	4,5	3,3	4,1	2,6	3,9	3,2	2,9	1,1	2,6	1,6	3,4
Börn sem fæðast undir 2.500 gr., % af lifandi fæddum alls	3,4	3,7	3,9	3,9	3,8	4,0	3,5	3,2	4,2	3,6	4,0
ADHD lyfjanotkun DDD/1.000 íbúa/á dag											
Drengir, ADHD lyf			42,2	43,7	45,2	48,2	53,3	53,3	55,0	54,5	62,8
Stúlkur, ADHD lyf			13,9	14,8	13,7	15,0	15,7	15,4	16,4	17,4	20,6
Drengir, tauga- og geðlyf			63,6	65,9	70,9	74,8	82,9	85,9	93,0	93,0	109,7
Stúlkur, tauga- og geðlyf			27,2	28,3	28,4	29,8	31,6	34,2	39,2	42,4	50,4
Offita barna (%)											
Stelpur											
6 ára	5,5	5,3	4,8	3,4	4,9	4,5	3,6	4,7	4,0		
12 ára	3,7	4,4	4,0	3,0	3,8	4,8	5,2	4,5	5,1		
14 ára	2,7	4,0	4,6	4,1	4,4	4,3	3,9	4,9	5,2		
Strákar											
6 ára	3,0	3,8	3,3	3,6	3,6	3,9	2,8	2,8	3,2		
12 ára	4,1	5,5	5,0	5,1	5,3	7,3	4,8	4,2	4,5		
14 ára	5,0	4,8	6,0	6,1	6,7	6,8	6,7	7,6	6,0		
Ofþyngd barna (%)											
Stelpur											
6 ára	14,4	18	16,7	13,5	13,6	14,1	12,3	14,6	13,8		
12 ára	14,2	16,5	16,7	17,6	19,6	17,5	16,4	18	17,3		
14 ára	14,3	13,8	12,8	16,3	16,2	15,7	17,5	15,9	15,8		
Strákar											
6 ára	12,2	11,5	12,1	11,2	12,2	12,8	10,7	10,5	11		
12 ára	20,1	15,6	18,7	20	19,1	17	17,7	17,7	17,7		
14 ára	15	17	17,9	16,2	20	18,1	16	16,8	17,5		
Endurgreiðsla tannlæknakostnaðar 18 ára og yngri											
Fjöldi barna með endurgreiðslu	47.958	47.075	46.160	47.184	49.223	48.476	47.194	45.901	46.183	48.059	54.343
Meðalupphæð endurgreiðslu barna á verðlagi árs 2009 (júlí)	11.349	11.089	10.953	11.193	11.874	11.611	11.322	11.166	12.428	19.749	25.367

Heimild: Landlæknisebættið, Sjúkratryggingar ríkisins og Hagstofa Íslands

Burðarmálsaðauði: Samtala andvana fæddra og barna sem deyja innan viku frá fæðingu af 1.000 fæddum börnum.

Lifandi fædd börn undir 2.500 gr.: Hlutfall af lifandi fæddum börnum alls.

Börn sem fá ADHD lyf og tauga- og geðlyf: Dagskammtar á 1000 börn á skilgreindu aldursbili.

Ofþyngd og Offita barna: Börn sem teljast vera of þung á árunum 2004 til 2010, eftir kyni, 11, 13 og 15 ára skv. líkamsþyngdarstuðlinum BMI (Body Mass Index), reiknaður með hæð og þyngd fólks, kg/m². Mælingar á þyngd gera ekki greinarmun á vöðvamassa og fitumassa og ekki heldur greinarmun á mismunandi líkamsbyggingu. Ofþyngd er skilgreind sem BMI á bilinu 25-29,9 og offita er BMI upp á 30 eða hærra.

Endurgreiðslur vegna tannlæknaþjónustu við börn: Endurgreiðsla Sjúkratrygginga Íslands af kostnaðarluta sjúklings vegna tannlæknis.

Tafla 39. Börn (0-15 ára) með umönnunarmat

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Börn 0–15 ára með umönnunarmat af mannfjölda á sama aldri											
Alls, umönnunarmat	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	3,1
Drengir	3,9	3,8	4,0	4,1	4,1	3,9	3,9	3,9	3,8	4,0	4,3
Stúlkur	2,1	2,1	2,2	2,1	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8	1,8
Drengir 0–15 ára með umönnunarmat eftir ástæðu (% skipting)											
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	10,1	10,1	10,3	10,3	9,5	8,6	8,6	8,5	8,8	8,4	7,6
Meðfædd skerðing og litningafrávik	7,3	7,4	8,1	7,5	7,0	5,7	5,2	6,1	6,4	5,5	5,7
Gedðraskanir	71,4	70,8	69,8	71,1	73,3	76,2	78,0	76,4	76,0	78,0	78,5
Aðrar ástæður	11,1	11,7	11,8	11,1	10,3	9,5	8,1	9,0	8,9	8,0	8,2
Stúlkur 0–15 ára með umönnunarmat eftir ástæðu (% skipting)											
Sjúkdómar í taugakerfi og skynfærum	17,7	18,1	16,6	15,8	18,0	16,9	16,8	15,7	16,0	15,8	14,6
Meðfædd skerðing og litningafrávik	10,2	9,8	10,2	10,6	10,5	10,5	10,8	10,9	12,5	9,9	10,7
Gedðraskanir	54,2	54,4	54,3	55,9	54,6	54,6	54,8	56,2	54,4	56,0	56,3
Aðrar ástæður	17,9	17,7	18,9	17,7	16,9	17,9	17,6	17,2	17,2	18,2	18,4

Heimild: Tryggingastofnun ríkisins

Umönnunarmat: Umönnunargreiðslur er fjárhagsleg aðstoð til foreldra sem eiga börn með fötlun eða börn sem glíma við alvarleg veikindi. Þetta eru ákveðnar mánaðarlegar skattlausar greiðslur til foreldra og eru hugsaðar sem fjárhagsleg aðstoð vegna tilfinnanlegs útlags kostnaðar foreldra sem kemur til vegna meðferðar barna. Þetta getur verið kostnaður vegna þjálfunar, meðferðar, heilbrigðisþjónustu, greiðslur til sérfræðinga/félagsráðgjafa og fleira slíkt. Umönnunargreiðslur geta verið til 18 ára aldurs en í undantekningartilvikum til 20 ára aldurs..